

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 370
Субота, 31 јануар 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У овом броју:

- ПАТЊЕ И СТРАДАЊА НАШИХ СТАРИХ ВАКА
- НЕ ЗНА ЗА МЕЂЕ
- ВРОЛ ФЛИН
- СТРИПОВИ:

Ваш велики, Пеја, Мики, Флаш Гордон, Вим и Бим, Успавана лепотица, Попи и Седам патурљика

своје раније место које ми је преотео конт Феран? — бранио се Антоан.

Узалуд му је Емилија објашњавала да је Феран од краља наименован за директора поште док је он самовољно заузео тај положај.

Сада је Ватерло срушило све императорове наде. Луј XVIII је поново у Тиљеријама и док изгнани Наполеон броди на „Белерофону“ према енглеској обали војвода Бери урла улицама Париза: „Почиње лов на маршале!“

Антоан Лавалет ипак остаје упоран и неће да бежи. Зар да се крије данас кад је Фуше, иако је гласао за краљеву смрт, на слободи и служи потомку тог истог краља? Зар да се крије када је распот Таљеран, саучесник у уморству војводе од Енглејна, постао доглавник краљевог величанства?

Тачно у 11 часова звонило је звонце. Комесар Жолн који у дући такође нагиње бонапартистима, добро се разглагољавало да га сви чују. Његово запрепаћење било је велико када му је Емилија Ла

племенитог, честитог и непоколебљиво исправног супруга. Била је, најлепша девојка у заводу госпође Кампан. Силом и по наређењу императора удата је за Антоана Лавалета, једног од Наполеонових војсковођа у италијанској војсци. А она је, само у срцу, силно волела императоровог брата, Жила Бонапарту.

Када су јој претставили будућег супруга она се скоро згадила: био је румен и луткаст, имао је ситне очи, стомак који је наговештавао гојазност и кратке ноге! Али његове прве речи упућене збуњеној девојци биле су пуне племенитости и људског поштења:

— Госпођице, све што имам то су мој мач и генералова благонаклоност. Одлазим за 15 дана у Египат. Отворите ми своје срце. Спреман сам да вас волим свом својом душом али знам да то још није довољно. Ако ова веза не одговара вашим жељама поверите ми се. Нећу вам бити на терету, удаљићу се и сачуваћу на шу тајну.

Она је оборила очи ка земљи и свом ружном веренику пружила киту цвећа. Требало је доста времена док га је за-

Заставе у част новорођенчета

У малом фабричком насељу Мансбо, у Шведској, средином прошлог месеца није било куће без истакнуте заставе и цвећа у прозорима. Ово је био одраз радости што се после пуних тринаест година у насељу родила — девојчица. Јер, за читаво протекло време у оном месту рађали су се само мушкарци. Овај заиста необичан феномен свестрано су испитивали шведски медицински капацитети, али без резултата. Најзад је ланац прекинула мала Лена, чији је долазак на свет обрадовао не само њене родитеље него и читаво село.

Заборавили

У лондонским возилима, аутобусима и подземној железници током прошле године путници су заборавили: 82.000 пари рукавица, 31.000 непарних рукавица, 15.000 наочара, 23.700 књига, 13.000 кључева, једну вештачку ногу, пар штака, једну сабљу и опрему „жабе-човека“.

Да се јадан за зелен бор ухвати

Француз Панцироли запао је у неприлику. Пошто се у последње време јако удео, изгубио је своје место у једном кошаркашком тиму Париза. Али ако се Панцироли, као што тренер захтева, подвргне кури мршављења биће искључен из француске боб-четворке. „За мене нема спаса — јада се Панцироли — ако ми даду корпу изгубићу боб, а ако се прихватим боба добићу „корпу“.

За умирење

У одељењу за рекламације једне велике њујоршке робне куће постављена је велика кутија са пилулама за умирење. На њој пише: „Драга муштеријо, молимо вас узмите једну од ових пилула, пре него што поднесете жалбу. Много ћемо се боље споразумети, а ви ћете уштедети драгоцено време! Хвала“.

Тог уторка, 18 јула 1815 године, Емилија Лавалет је са дивљењем посматрала мужа који је задовољно гутао залогаје за време ручка. А њено преплашено срце бурно је ударало и грчале слутње притискивао јој душу. Већ ко зна по који пут благо је понављала мужу да је политички комесар Жолн наговестио своју посету за 11 сати и да ће га сигурно ухапсити. А затим, ко она шта ће бити! У бекству је видела једини спас.

Одјекнуо је звук авионета

Лавалетова савест је била сасвим чиста. Увек је био исправан службеник а што се одушевљавао Наполеоном и за његов рачун заузео пошту неколико часова пре него што ће император у оној поамној трици од сто дана стићи у Париз, није сматрао за неопростив политички грех. Против краљевства никада ништа активно није радио и највише

што је могао очекивати било је неколико година заточења.

У тим тренуцима сећао се како је четири месеца раније „узурпатор Бонапарта“ — како су га звали монархисти — умакао са Елбе и на крилима народног заноса освајао Француску. Луј XVIII је напустио Тиљерије а он, конт Антоан Лавалет, одјурно је у градску пошту где је био управник за време Царства и поново заузео место које је преплашени конт Феран напуштао са рукама пуних досијеа. Први телеграм био је упућен императору — пут за Париз је слободан.

Госпођа Лавалет је била да лековитија и сматрала је да се ради о тешком политичком делу узурпације власти.

— Нисам ли само заузео

валет саопштила да је Антоан ту и да га чека.

Време је чинило своје

У уторак 23 новембра отворила су се тешка врата хелије за осуђенике на смрт у Консержерији. Неутешна, Емилија се башила жецајући у загрљај свом мужу. Лавалет је тог јутра осуђен на смрт. Несрећница дуго није могла да проговори ни реч. Затим је испричала како ју је примио Луј XVIII у Тиљеријама и како се пред краљем башила на колена. Све што јој је рекао било је:

— Госпође, примио сам вас само зато да вам дам доказа о својој особитој наклоности. Затим су јој помогли да устане и извели је.

Емилија је обожавала свог

волела. Често је својој пријатељици Флавији писала како јој је тешко да се навикне на њега. Временом, она је открила све врлине свог мужа, његову исправност, непоколебљивост, поштење и племенитост осећања. Заборавила је на његове кратке ноге, нос који личи на зрно грашка и прасеће очи. Видела је само срце и честити дух и почела га је волети надаше. Антоан јој је одвраћао безграничном оданости.

Узалудно клечање

Та неизмерна љубав покретила је у њеном ситном али гордом бићу исконску снагу. Емилија је још једном, упркос свим препрекама, продрла у Тиљерије и за време бојне службе, ничице пала пред запрепаћеног краља. Луј XVIII је устукнуо али му је она незадрживо прилазила изговарајући речи очаја: „Милост господару, милост!“

— Госпођо, — гласио је одговор, — учествујем у вашем превеликом болу али преданом стоје велики и неодложни задаци о које се не могу оглушати.

Узалуд је Емилија клечала и пред војвођином од Ангулема и пред краљем. Неочекивано, уочи извршења казне, она се сасвим умирила. Када се последњи пут појавила пред Антоаном који се већ помирио са судбином очи су јој блистале од наде.

Саопштила му је свој план. Измолиће да је још једанпут у осам часова ујутру на дан

Страховао је да ће, када открију подвалу, књижи и мучити нежну Емилију. Можда је чак и убити. Одлучно је одбио њен предлог. Али и Емилија је била одлучна. Говорила му је како ће, ако он умре, пресвиснути од бола. Преклињала га је да промени одлуку.

Тако је извршено најуспешније бекство у историји. Пријатељ је бегунца саклонио у самој згради Министарства спољних послова, где је станао и претседник владе војвода од Ришеља. То је било свакако последње место где би некоме могло пасти на ум да га тражи.

У уговорено време, Емилија је ушла у хелију осуђеника на смрт. Имала је на себи широку црвену хаљину. Тамничар Еберле донео је последњи обед. Овог пута Антоан је једва гутао залогаје. Прошао је цео час и време растанка се ближило. Кораци тамничара су одзвањали пред вратима.

Такмичар је заурлао

— Последњи је тренутак! — рече храбра Емилија.

Почело је муњевито пресвлачење. Емилија је велом на свом шеширу заклопила његово мушко лице. Опомињала га је да сagne главу када пролази поред вратара и да иде споро као жена смрвљена болом. Пошто ће тамничар ући одмах по његовом изласку, Антоан је саветовао Емилији да се сакрије иза паравана и да бучно помера намештај како му ништа не би изгледало сумњиво. Причекаће неко време мислећи да се пресвлачи. Тако ће бегунац добити неколико драгоцених минута који ће одлучити битку у његову корист.

Затим је прерушени Антоан повукао узину од звонца. Емилија се сакрила иза паравана. Чула је како су се отворила врата и како је он у пратњи њихове ћерке Жозефине и њене дружбенице госпође Дитоа напустио тамницу.

Речи тамничара су је следиле: — Чудим се да данас тако рано одлазите, госпођо контесо!

Затим је поново завладала тишина. Замисљала је како Антоан пролази поред ложе на излазним вратима у којој увек седи четири до пет тамничара. Прошло је пола минути, па цео минут. Видела га је како силази последњих 12 степеника, удаљује се под испитивачким погледима жангарма, улази у носилку. Погледала је на сат. Прошло је било већ три минута. Била је срећна. Игра је добијена.

Готово у истом тренутку у-

Не зна за међе...

ЕМИЛИЈА ЛАВАЛЕТ

шао је тамничар и извинио се када је видео да је осуђеник иза паравана. Вратио се мало касније и позвао али одговора није било. Једним брзим покретом уклонио је параван и крикнуо од запрепаћења.

— Подвалили сте ми! — урлао је од беса.

— Чекајте, чекајте! — покушавала је да га задржи Е-

милија. Последњом снагом тигрице која брани своју победу Емилија се башила на стражара, зарила му ноште у месо и задржала га још неколико тренутака. Знала је да је сваки секунд драгоцен. Снажна људина се свом снагом отимала. Ослободио се Емилија тек пошто му је она покидала готово цело одело.

Увек се сећала ужасне ноћи

— Осуђеник је побегао! — урлали су стражари ходницима.

У том тренутку кочије са Лавалетом су већ пристизале пред раскошну кућу војводе од Ришеља где ће Антоан бити смештен док га не пребаци у Белгију.

Мада је Париз претворен у ратни логор недељама Лавалета нису могли наћи. Када се афера стицала он је прешао границу. Вратио се у Француску шест година касније, када је од Луја XVIII примио указ о помиловању. Своју Емилију затекао је на крају нервног растројства. Није имала ни тунке мира. Жангарми и тамничари су је прогонили и дању и ноћу.

— Црни људи, црни људи! — викала је сваки час. Примите моју руку, видите како сам слаба, нећу моћи дуже да задржим тамничаре!

Њен нежни дух био је опседнут манијом гоњења. Често је кришом бежала од куће у правцу Тиљерија где је покушавала да се пробије до краља и да моли милост за свога супруга.

Антоан је окружио Емилију негом и безграничном љубављу али она није никада одржавала. Умрла је 1830 године. Све до последњих дана доживљавала је са ужасом страшну ноћ 20 децембра 1815 године када је свог мужа спаса од вешала. Губитком разума платила је своје херојско дело и смрћу љубав која не зна се мере и границе.

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

НЕМА ТО НИКАКВОГ ЗНАЧАЈА!

Алберт Ајнштајн, који је увек био занет својим мислима, сrete свог пријатеља и рече му:

— Доћи вечерас код мене. Биће и професор Стивенсон.

— Па ја сам Стивенсон! — одговори збуњено професор.

— То ништа не мари, — одврати Ајнштајн, — само ви дођите.

ВРЕДАН НИЈЕ УВЕК И ПАМЕТАН

Даброви су вредни и стално нешто граде али понекад ураде и оно што не треба. Утврђено је да су они проузроковали једну велику несрећу у области Квибека. Тамо је дошло до исклизуња једне композиције зато што су даброви подрили стубове железничког моста. Овим је скренута пажња људима, који врше преглед пута и мостова, да поведу рачуна и о томе шта се збива испод њих — у земљи.

„НЕМА ОПАСНОСТИ“

На тридесет осмом „Конгресу хигијене“ који је одржан ових дана у Паризу многи научници светског гласа истакли су у својим елаборатима да „човечанству не прети опасност од глади због сталног и све већег пораста броја становника на земљиној кугли“. Напротив, истичу они, будућност је у том погледу обезбедена. Све више се усавршава агркултура без земље, помоћу вештачке светлости или помоћу микроорганизама.

АНТОАН ЛАВАЛЕТ

стрељања пусти к њему. Оставиће их саме. Измењаће одела и он ће покривен њеним хаљинама изаћи из затвора. Пред вратима ће га чекати њена носилка у којој ће бити однет њиховом пријатељу Бодуу. Он је већ спремно четворопрег који ће га пренести у провинцију где ће сачекати згодан тренутак да заувек напусти Француску.

Племенито Антоаново срце није могло да дозволи овакву трампу живота и смрти.

Ретна појава

Река Амазон убације толику количину воде у Атлантски Океан приликом уливања да она мења састав морске воде чак до 160 километара унаоколо од места свога увора.

Доупе се иде...

Туристичка управа на познатом острву Света Јелена, на коме је умро у британском заточеништву Наполеон, послужила се ове сезоне једним необичним „рекламним“ средством. Наиме, по читавом острву које сем овог историског детаља нема баш ни-

чег привлачног освануле су једнога дана плакати са текстом: „На острву Елби Наполеон је провео само једно краће време. Код нас, на острву Света Јелена остао је до своје смрти. Зашто се и ви не побисте угледали на њега?“

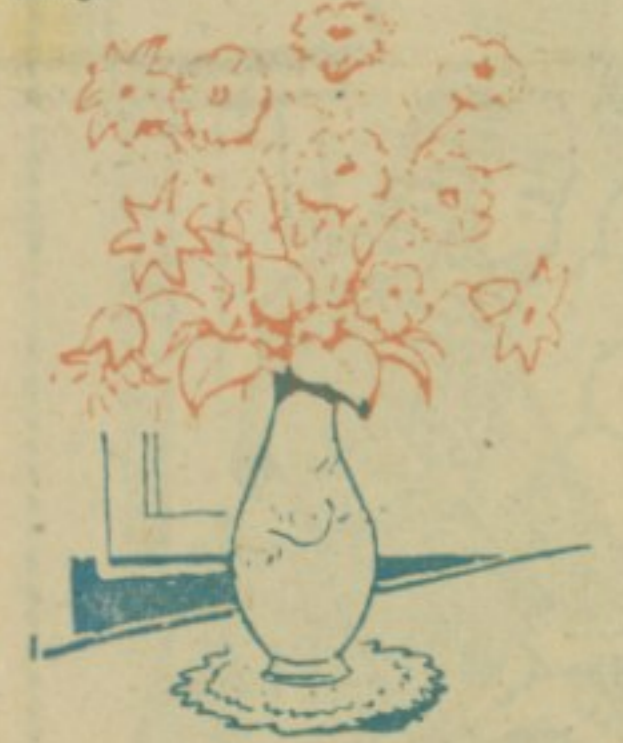
ЦВЕЋЕ У ВАШОЈ СОБИ

Прошле године холандски хемичари су пронашли хранљиву течност за негу цвећа, чија се формула држи у великој тајности. Као што је познато, Холандија је земља лала, продаје их у многе европске и ваневропске земље тако да од те трговине добија прилично девиза. Ако се ова хранљива течност пусти у продају, цвеће у вазама не-

ће више бити кратког века и тада, питају се холандски хемичари, шта ће бити од њихове трговине.

Захваљујући овом проналаску, двадесет врста цвећа, међу којима и бегонија, моћи ће да се ставе са кореном у акваријуме са обичном, чесменом водом и да се подижу без и мало земље. Ако се вода мења једанпут месечно и ако се њој додаду пастиле које садрже састојке потребне за живот биљке, цвеће постаје „вечито“. Али, пошто се хемиски састав пастила још држи у тајности, у овом чланку желимо да изнесемо како да поступате са својим собним цвећем да би се, ако не вечно, оно бар што дуже одржало у животу.

У чему се састоје сталане потребе собног цвећа?

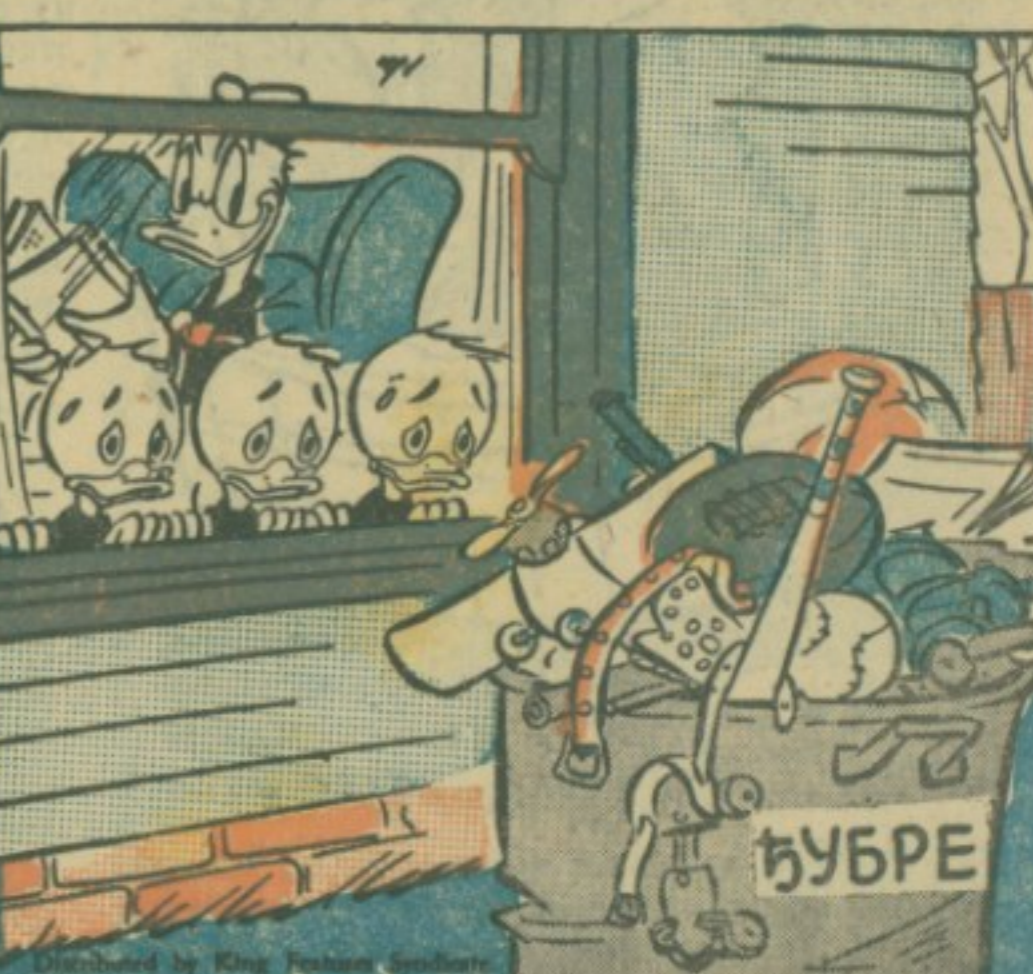
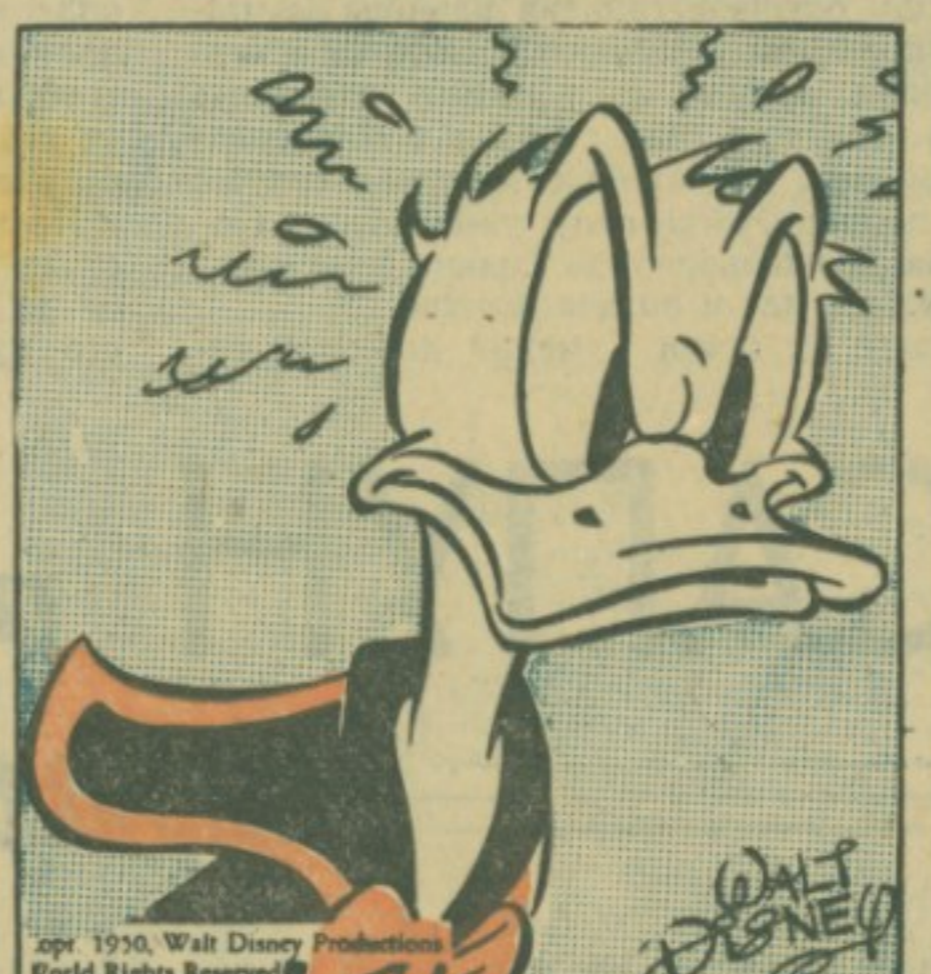
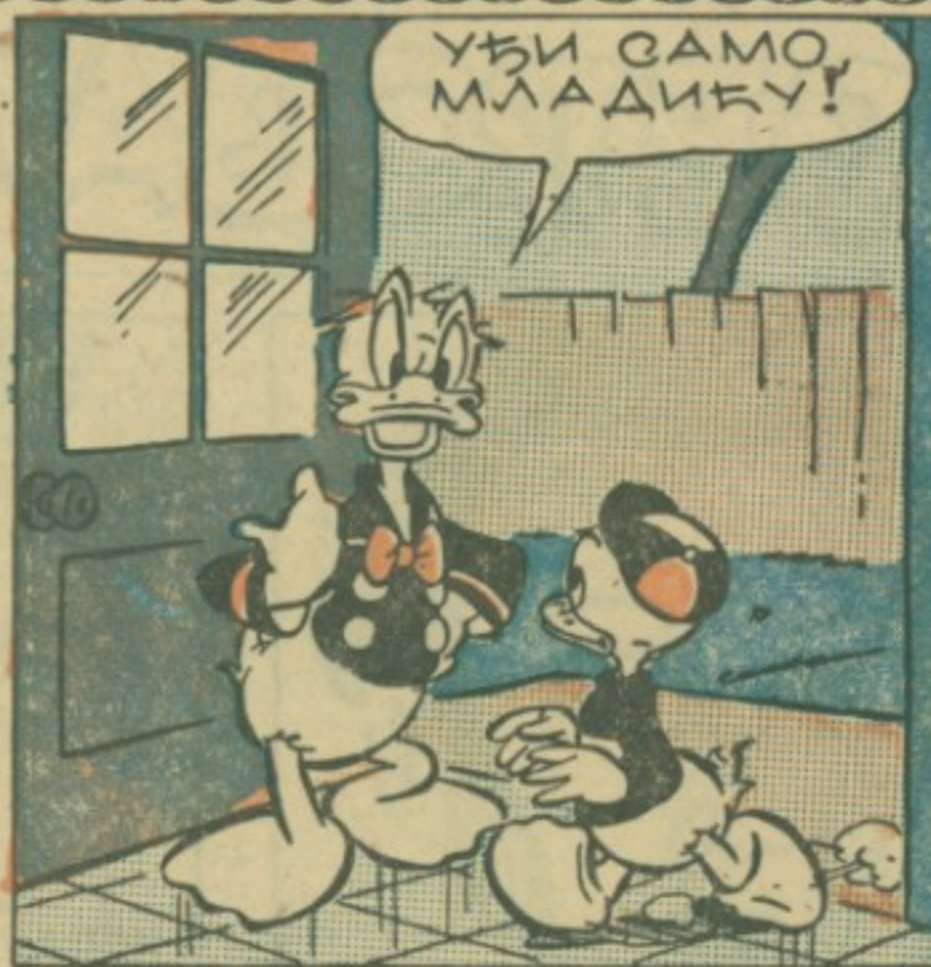
У светлости. Водите рачуна да вам саксија или ваза никад не стоје у сенци, већ да су распоређене како би по цео дан на њих падало макар мало природне светлости. Сваког дана окрените саксије за четвртину круга да би се свом цвећу и лишћу обезбедила поједнака јачина осветљавања.

Да ли парно грејање штоди цвећу?

Ни најмање. Само она топлиота која долази са непосредног извора грејања — електричног или гасног угрејања — може да буде штетна по собну вегетацију. Најштетнија од свих је блиска метална пећ.

Кад се цвеће полива?

Кад је биљка жедна, одговарају ботаничари. А кад је жедна, треба научити посматрањем и неговањем цвећа. Али, постоји велика разлика у потреби за водом. Биљка се не сме „кљукати“ течношћу, већ увек мора да се води рачуна о начину снабдевања и о мери. Неке биљке се поливају, друге прскају, треће се стављају у кофу заједно са саксијом. Погрешно је остављати саксију у кофи дуже но што је потребно, јер се на тај начин земља сувише натопи водом, није више порозна и нема потребну количину кисеоника. Људи се често чуде зашто није биљка угнинула а не знају да су је сами угушили, јер су јој великом количином воде онемогућили дисање. Није свеједно да ли се вода сила у саксију из бокала, или се полива

малом кантом на чијој лули постоји рупичаста печурка. Затим, ако чесмена вода има много креча, она може да доведе до закречавања нејких путева биљке којима се врши снабдевање хранљивим састојцима. Најзад, ако у ваздуху има доста прашице, пожељно је да се широко лишће извесних биљака једанпут дневно пажљиво обрише влажним сунђером или крпцом. Цвеће, као и мала деца, немају исту отпорност. Ко жели да их има и да у њима ужива, треба око њих да уложи доста труда, али пре свега да их упозна.

Постоје ли биљке које могу да цветају у кући усред зиме? Да, и за то није потребно да се имају топле леје. Један такав весник пролећа може да вас обрадује и у вашој соби. Треба измерити две трећине обичне земље и једну трећину наубрене црнице. Пре но што се посеје семе, земља се залије врелом водом, а после сејања саксија се поклопи стакленим плочом. Ако је у питању јагорчевина, кад избију младице не треба заливати стабљику већ само прскаати ли-

Како да нам убрано цвеће што дуже траје?

Пре свега, кад носимо такво цвеће кући не смемо га завити у папир који упија влагу. Такав омот ће и му упити сву природну влагу и лишће га лепог сјаја. Пожељно је да се дршке косо пресеку маказа-

ма и тек тада се ставе у воду. Ако су у питању снажне хризантеме, основицу дебеле стабљике треба мало распепити. Пре но што зевалцу ставимо у вазу, треба њену стабљику да замочимо у топлу воду, али не дуже од једног минута. Ако су у питању руже, треба одмах спустити у воду један аспирин који ће да им одржи свежину две па и три недеље.

Може ли се цвеће сачувати без воде? Постоји цвеће које може да краси наш стан иако је суво. Знамо какав покор оставља на поду новогодишња јелка ако се на време не изнесе из собе, али све биљке кад се сасуше нису као сува јелка. Ако, на пример, маргарету потопимо у алкохол и оставимо је да се у прозору осуши, служиће нам после као украс у вази без воде. Ако хоћемо да сачувамо цео букет, попрскаћемо га прво водом. Затим се припреми сандуче са песком па се он испрска врелом водом помешаном са мало амонијаковог сулфата. Пошто песак упија воду, у њега се забоду стабљике цвећа и све се покрије

стакленим звоном или каквим стакленим судом и тако остави неколико сати. Најдуже ће се свакако сачувати цвеће, ако се начини мулаж. Прво се набави сасвим фини, потпуно сув и што је могуће белји песак. Потом се помеша са стеарином киселином (помоћу које се праве свеће), и то на два килограма песка два до три грама ове киселине. Пошто се песак добро измеси прстима, у њега се стави цвеће али тако да

га потпуно покрије. Такву „цветну мумију“ треба оставити тамо где је температура стално топла. После извесног времена, кад се цвеће извади, песак ће спасти ако се границе стресу а цветови остају потпуно свежи.

Тако, док Холанђани љубоморно чувају своју тајну о „вечито“ свежем цвећу, ми можемо у нашем стану да имамо дуготрајно цвеће и да нам собе буду лепе и испуњене свежином.

Деца задовољна, а родитељи...

Из недавно објављеног школског календара за Европу види се да фаџи у Италији имају највише слободног времена. Од 365 дана протекле године аустријска и швајцарска деца провела су 240 дана у школским клубима, немачка 235, француска 211. Мали Италијани ишли су у школу само 177 дана. Осим регуларних распуста увек имају и неке мање због епидемија или непредвиђених случајева. Деца су, углавном, задовољна али родитељи нимало: прво, што су деца често код куће, друго што за кратко време морају после да савладају много обимније градиво него деца других земаља у Европи — јер програм остаје исти.

Ripley's

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ!

ПЕТАКА СА 4 НОГЕ
ИМА ХЕНРИ БЛАМЕР
ИЗ БРАТОНА
(САД)

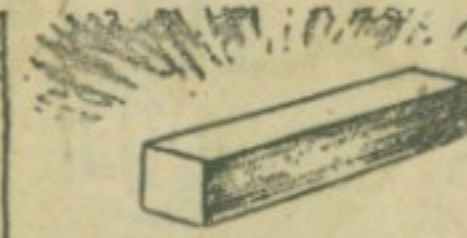
МОДЕЛ
ЈЕДРЕЊАКА
У
СИМАЛИЦИ
НАЦИНИИ
ЈЕ
ТОМ ИВЕРСЕН
ИЗ
СКАЏВА
(ДАНСКА)

НАТАЛИЈА ДУРОВА
(1783 - 1866)
ИАКО УДАТА И МАЈКА
НЕКОЛИКО ДЕЦЕ СЛУЖИ-
ЛА ЈЕ У РУСКОЈ КОЊИЦИ
У ЧИНУ КАПЕТАНА

**КОСА У ДРВЕТУ
У ВАТЕРЛОУ (САД)**
ЉОН ЉОНСОН ОБЕ-
СИО ЈЕ СВОЈУ КО-
СУ У РАЧВУ ОВОГ
ДРВЕТА И КРЕНУО
У ГРАЂАНСКИ РАТ
ИЗ КОГА СЕ НИЈЕ
ВРАТИО
СТАВАО ЈЕ, ВРЕ-
МЕНОМ ОБУХВА-
ТИЛО ЦЕЛУ КОСУ
СЕМ 15 САНТИМЕ-
ТАРА СЕЧИВА

ПЛАТИНА
ЈЕ СВЕГА 3 ПУТА
СКУПЉА ОД
ЗЛАТА
ИАКО ЈЕ 100 ПУ-
ТА РЕЂА

ТОМАС ТРЕВОР
(1586 - 1656)
БИО ЈЕ ПРИМЉЕН НА НАД-
ЧУВЕНИЦИ ПРАВНИ КОЛЕѢ
У ЕНГЛЕСКОЈ КАД ЈЕ ИМАО
6 ГОДИНА. У 17-ОЈ ГОДИ-
НИ ВЕК ЈЕ БИО ЧУВЕН
АДВОКАТ

3 ГЕНЕРАЦИЈЕ ДЕЛОННА

ЖИВЕ У ИСТОМ БАЗЕНУ У МЕРИДЕНДУ (ФЛОРИДА)
НАЗМАЉА ОД ЊИХ И ЊЕНА МАЈКА ДОШЛЕ СУ НА СВЕТ
У РОДСТВУ

САГРАЂЕНА ОД РИБА

ЦРКВУ СВ. ЕЛОА У ДЕНКЕРКУ (ФРАНЦУСКА) ПОДИГЛИ СУ РИВАРИ
ТИМЕ ШТО СУ СВАКОГ ДАНА ПРИЛАГАЛИ ЗАРАДУ
ОД ПРОДАЈЕ УЛОВА ИЗ ПРВЕ МРЕЖЕ

У данашњем Ираку, у области делте река Тигра и Еуфрата земљиште је богато глином. Отприлике око 2-500 година пре наше ере један писар начинио је глинену плочицу, како је то онда било уобичајено, и изгребао на њој на сумеранском језику опис израде сукна и његовог прања. Притом је поменуо реч сапун. Ова мала на сунцу осушена глинена плочица је најстарији писани документ у коме се помиње сапун. Нађена је у једној варошници Месопотамије, а сада се чува у Цариградском музеју. Рецепт за справљање сапуна, према плочици, јесте овај: узме се ква (један ква је одговарао приближно једном литру) уља и пет и по ква поташе. Поташу су стари Сумерци добијали са-

дњинска литература из 2.200 година пре наше ере. даје следећи рецепт: помеша се и кува уље од шимета, пиво, вријућа вода и друго. После умивања човек се истрља уљем од дрвета. Један други рецепт за медицински сапун са исте глинене плочице, гласи: „смрека у праху, кожа водене змије, корен мирте, поташа, срж смреке такође у праху и вода. Смеса треба да се прокува, затим процеди и кап по кап употребљава“. Ово је први познати рецепт за справљање парфимисаног медицинског сапуна.

Постоје такође подаци о одржавању чистоће и код других старих народа. Зна се да су се Римљани и Грци радо и често купали. Како нису познавали сапун,

За време владе Луја XV неки Пјер Ригат је добио монопол на 20 година за прављење сапуна. Потреба за његом телом се повећавала па је и сапун постојао све неопходнији. Међутим, тек упоредо са тех-

САПУН прастара хемикалија

У данашње доба, препуно нових и чудесних изума: вештачких сателита, космичких ракета, трансплантације ткива и сличног, још су у употреби многе ствари које сежу својим пореклом у далеку прошлост. Једна од њих је

и сапун, толико коришћен у свакодневном животу. Уствари он је једна од најстаријих хемикалија, позната више од 4.000 година.

горевањем биљака. На овај начин се није добијала чиста поташа, већ мешана са другим материјама, али је зато узимана већа количина за справљање сапуна него данас. Иначе, она је карбонат и у деловању је слична соди. Име је добила од речи лонац — пот, јер се биљни пепео лужно у лонцима напуњеним водом, при чему се ослобађао карбонат. Нерастопљиви делови пепела су одвајани, а вода је испаравала. Хемишка ознака за ову тако важну материју за прављење сапуна је калијум карбонат. На овај начин он је добијан све до пре једног века и у Европи и на Оријенту.

Једна глинена плочица из 7 века пре наше ере садржи упуте, написане чак поетски, које све биљке могу да служе за прање. Оне су садржавале алкалне материје и биле су погодне за добијање поташе. У Вавилону су за добијање перахних средстава употребљаване: тамариска, борови шишарка и друго. Онда није било једноставно, као данас, одржавање чистоће тела, јер у својој оди песник уздише и пита се да ли све ово може да га опере и спасе нечистоће.

У III веку пре наше ере владао је Гудеа најзначајнији сумерански краљ. На једној цилиндричној плочици из његовог времена налази се такође један рецепт за справљање сапуна: „да би се што водом опрало и очистило меша се чисто уље са поташом“.

Медицински сапуни су такође стари неколико векова. Најстарија позната меди-

трљали су се у хладној или у топлој води миришљавим лишћем. За прање рубља употребљавали су иловачу, рапаво камење и неку биљку чији корен и границе стварају у води пену.

У Египту се знало још одавно за добијање соли из пепела морских биљака које су употребљаване за белене рубља. Феничански трговци су доносили Галима рецепте, из којих су се код њих правила средства за улепшавање. Већ је Плиније са одушевљењем говорио о прању косе код Гала — мешавином добијеном од пепела и лоја.

У време Карла Великог постојала је у Марсељу фабрика сапуна прављеног мешањем пепела са маслиновим уљем. Овај производ, према изјавама савременика, није баш племенито миришао и због тога му је додаван неки јак миришљави састојак: сок од лимуна или ружина есенција.

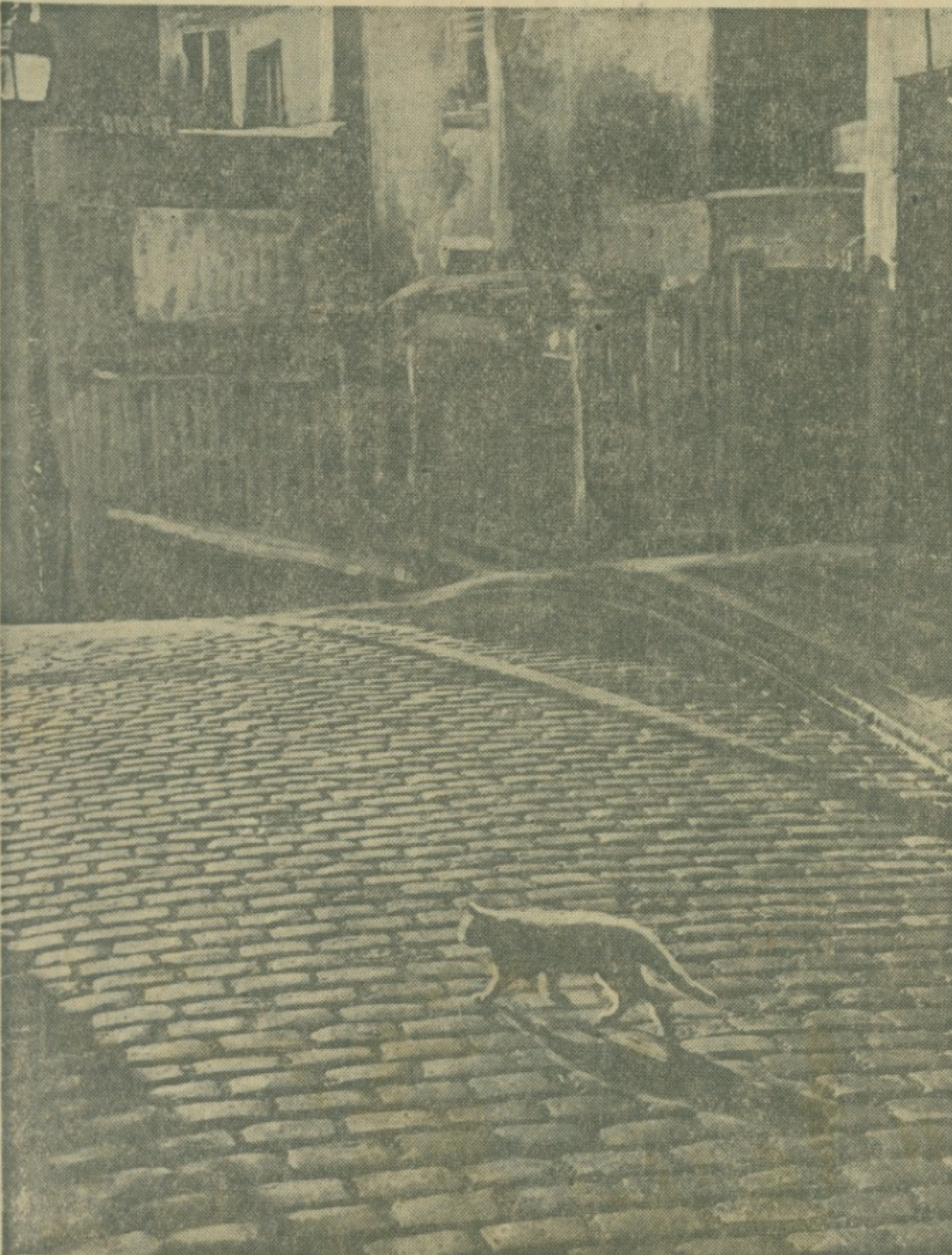
Кроз читав Средњи век прављена су средства за прање на бази пепела. За његу тела коришћена је доста паста од пепела и масних додатака.

Тек у 16 веку донети су први парфимисани сапуни из Италије. Ова новина, на почетку коришћена само на дворонима и у замковима, није уливала велико поверење. Тако се износи да је принцеза Катарина Медичи својим противницима радо поклањала сапуне које је правно њен дворски справљач отрова Рене.

ничким развојем хемије настала је могућност веће производње сапуна и то овог какав данас употребљавамо.

МАЧКА — БОЖАНСТВО

ЈЕДАН КУТАК ПАРИЗА НОВУ ПРИВУКАО ЈЕ ПАЖЊУ ФОТОРЕПОРТЕРА

3 а старе Египћане мачка је претстављала отелотворење највишег божанства у природи. Бог музике и богиња љубави били су претстављени људским ликовима на чим је главама стајала мачка. У Мемфису су се нај-

већим лепотицама сматрале оне жене које су имале најмачкастији лик. Сваки египатски храм је био заштитник друге врсте мачака. Стотине ових умиљатих, добро украшених животиња, шетале су се слободно по светилиштима и пространим дворанама. Египћани су ковали медаље са

ликовима ових идола и стављали их око врата деци. Херодот вели да је смрт мачке претстављала највећу жалост за сваки египатски дом. У знак туге сви укућани су бријали обрве а леш мачке је балсамован, пуњен ароматичним мирисима и стављан у дрвене или бронзане ковчеге

начињене по лику и облику мачке са уметнутим очима од емајла и златним плочама. Права погребна поворка пратила је ковчег, поред високих црквених и државних достојанственика, до нарочитог мачкег гробља. Око 1890 године нађена је недалеко од Бени Хасана велика подземна гробница-хипогеја позната под именом „Дијанина пећина“ у којој је откривено 180.000 изванредно очуваних мумија мачака.

Ако би неко макар и случајно убио мачку доживљавао је за неколико тренутака смрт личовањем разгневане гомиле. Египћани су толико страховали да не учине мачкама што на жао да је приликом напада на град Пелузу испред војске персијског краља Камбиза ишла поворка мачака а сваки војник и официр држао је испред себе уместо штита мачку. Из страха да не повреде обожаване животиње Египћани су се предали без борбе.

Египатске мачке су спавале на свечано украшеним креветима а приликом свечаности су заузимале почасна места.

Али, мачке су играле велику улогу и у животу других народа. Хомер говори о њима са највећим поштовањем а у Коринту се налази кип мачке у величини лава. За германска племена мачка је била симбол слободе. У Средњем веку је црна мачка претстављала ђавола и заштитника арачара док је за Скандинавца она извор љубави. У Енглеској је 1887 године основан први клуб мачака и данас их има 14. У вестминстерском кварту у Лондону постоји ресторана са столовима за којима седе и једу мачке са нарочитим медаљама око врата.

125-ТИ РОЂЕНДАН

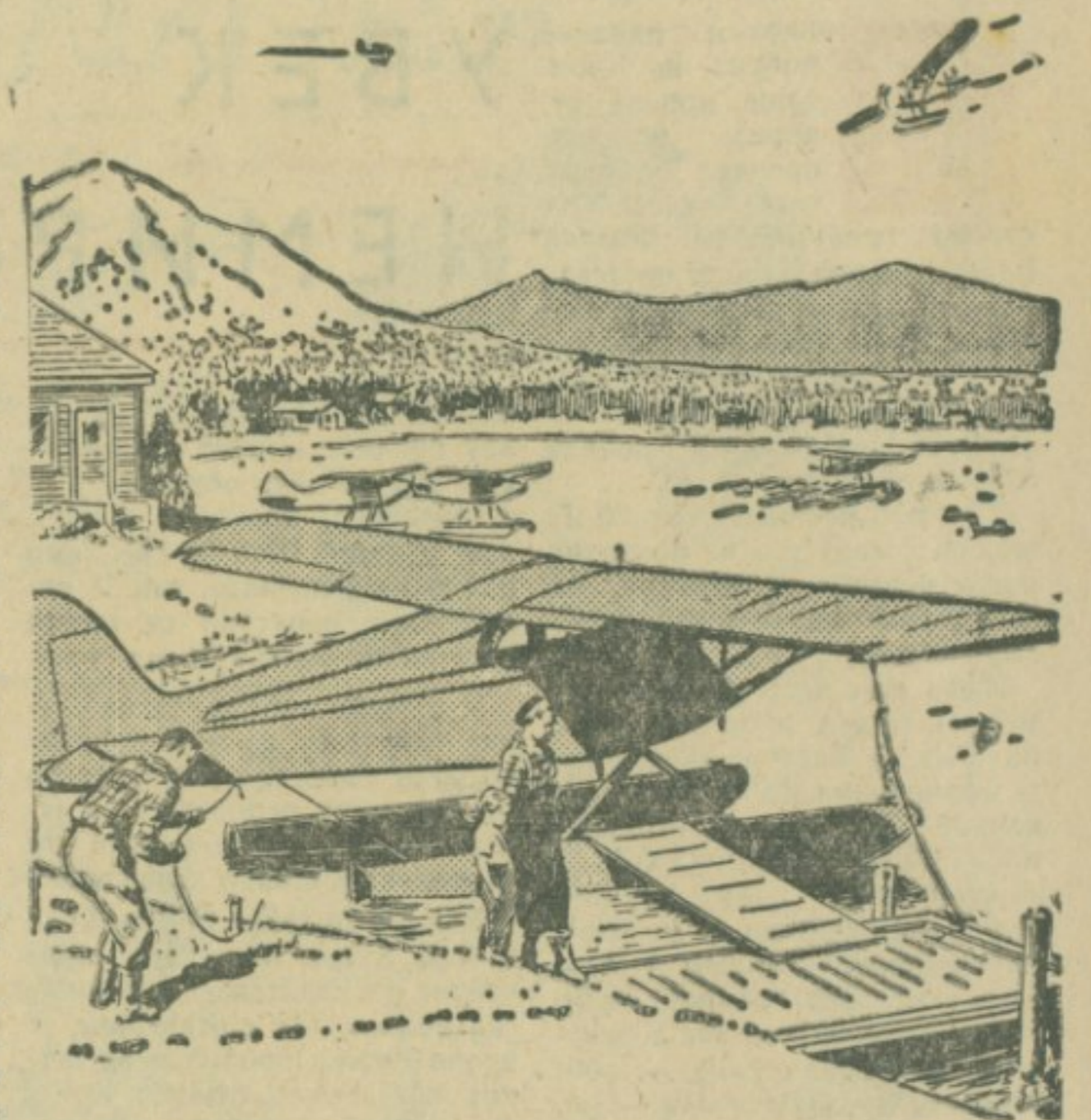
Крајем 18 и почетком 19 века у радњама се појавила једна новина: некакви дугачки танки прутини, готово шибце, с масивним главицама. Ако би се један такав штапић за тренутак замочио у теглу у којој се налазила нека специјална течност, бела главица би набубрела и кроз тренутак се упалила ширећи око себе јак и непријатан задах. „Чудо“ је било уствари једноставно: у тегли се налазила сумпорна киселина, а врх штапића био је премазан раствором калијум-хлората. При њиховом додиру долазило је до хемиске реакције — појаве пламена.

То су биле прве шибнице, још несавршене и прилично опасне.

Али, ускоро су се појавиле нове, знатно мање од првих, које су се палиле трењем.

Годином рођења шибница које се пале трењем сматра се 1833, док је место непознато; заправо оне су се готово исто времено појавиле у више разних земаља.

Кад је терен такав...

На Аљасци терен није као у другим деловима света, па не могу да се употребе као превозна средства коњи и аутомобили. Због тога није никакво чудо што је авион постао нека врста „породичног аутомобила“. Авиони преносе све, почевши од трактора па до делова монтажних кућа; лекари одлазе да посете болесника авионом, жене иду авионом да набављају намирнице, а рибари и ловци пребацују се авионом на места својих ловишта.

МАЈМУНИ У ПОВОРЦИ

Неколико стотина мајмуна из разних зоолошких врта у Њујорку прошли су улицама у поворци, носећи транспаренте са захтевима за повећање плата њихових чувара, који су слабо награђени а неуморно раде од раног јутра до мрака. Ово је учинило такав утисак на јавност да је одмах издато наређење да се плате особља повисе.

ЗЛАТО У УСТИМА

Сваког дана са храном уносимо у организам мале количине злата. Тако, на пример, сваки килограм ражаног хлеба садржи један читав милиграм овог толико цењеног метала. Итсу толику количину злата садржи и лешник, док га у овсеним пахуљицама има мање — ни десети део милиграма у четврт килограма. Морска вода такође садржи злата: 50 милиграма у једној тони. Али, онај који би покушао да из јечма, ражи, лешника или мора добије злато, узалуд би се мучио, јер злато је у њима хемиски везано.

ЧОВЕК КОЈИ СЕ ОЖЕНИО МЕСЕЦОМ

Римски император Калигула је 40 година пре наше ере, ради забаве, једном приликом организовао свечану свадбу у којој је он сам био младожења, Месец млада, а његов најмилији коњ девер.

ЛАЖНИ ТАЈРОН ПАУЕР СНИМА ЖИВОТ ПРАВОГ ПАУЕРА

Он је жив и станује у овом италијанском граду у Римској улици број 106.

Нажалост, жив је само двојник великог филмског глумца, а то је један симпатични зубар-хирург, Наполитанац: Антонио Мора Греко.

Њега је пре кратког времена сусрео на улици у Напуљу један од познатих филмских продуцента и одмах му понудио да игра Тајрона Пауера у филму који ће носити назив „Живот Тајронов“. Мада се у-

почетку кејкао зубар је најзад пристао, тим пре што је дознао да ће му партнер у филму бити Јул Бринер, његов омиљени филмски стар.

Италијански листови пишу да је напуљском зубару понуђена таква сума за улогу Пауера да неће морати више уопште да се бави зубарском праксом. Међутим Греко је са изјавио да ипак намерава, пошто буде завршио филм, да се врати и свом имену и своме позиву.

ДА ЈЕ ЗНАО...

Могло се очекивати да ће се и у новом „спорту“ хула-хоп убрзо јавити рекордери. Право на титулу светског првака положе Американци Џорџ Далес који је у Чикагу постигао 67.000 обртаја за осам часова и 24 минута. Кад је за ово сазнао, Француз Клод Гаше био је ван себе од беса: он је оброта обруч 66.892 пута, читавих осам часова и 36 минута — и престао. А да је знао... можда би њему сада био признат светски рекорд.

СТРАШАН ПОСАО

WALT DISNEY

ПАТЊЕ И СТРАДАЊА

У једном писму које је Милорад Јовичић, ђак трећег разреда београдске гимназије, упутио „Управитељству вароши београдске“ маја 1843 године — забележене су и ове очајничке речи: „...И ја их служим, а они ме бију те бију. Унајмио сам се да им помажем у кући и да им безобразну децу васпитавам. Јест да сам дошао из Србије (тј. са села), али ми ни са живинчетом не поступамо тако као они са мном. Те бију и бију и више сам модар по телу него што је ова хаљина на мени од чоје плависте што ми је отац купио кад дођосмо у Београд...“

„Бесан на газду, режи кад га овај саветује...“

Данас то име: Милорад Јовичић — за нас не значи ништа. А ипак, много година по-

сле ове своје жалбе Управи београдске вароши, он је постао државни саветник, један од највиших службеника у некадашњој кнежевини Србији.

Шта је било са његовом жалбом? То нас овде нарочито интересује. Управа вароши упутила је свога „позорника“ у кућу где је Милорад становао. Ту се, између „позорника“ и газде, развио следећи разговор.

— Дођох у име господина управитеља. Кажу, ваш ђак је стока и бијете га као сваку стоку преко мере. Је л' тачно?

— Та бијемо се! — одговара газда. — Очева душа а моје тело. Тако и уговорисмо. А и бијење је за душу, и кад овај исти Милорад постане човек да ме у ружку љуби што сам га био.

— Е тако, тако! — одговорио је позорник и потпо чоканче ракије. Његов „реферат“ забележен је у једном

акту Управитељства до данас сачуваном као „архивски предмет“, под овим заглављем: „Милорад Јовичић, ђак овлашће гимназије, бесан на газду, режи кад га овај саветује — а једе као вепар и свима је на штету као један жавац, и прочита (итд.)“. Потом је Управитељство донеле решење да се мали Милорад Јовичић због „лажне тужбе“ притвори на три дана, и остане „о води и хлебу“ како би после умео да „почитује“ своје добротине.

Међутим, десетак дана после ове пресуде, избио је један од првих ђачких штрајкова у Београду. И ђаци Лицеја, тада највише школе у Србији, и ђаци једине београдске гимназије напустили су предавања. Разлог је био не само рђав поступак наставника него и уопште однос према ђацима у Београду. Из једног извештаја се види да ђаци Лицеја и гимназије нису заборавили ни шегрте по многобројним бео-

градским занатским и трговачким радњама, та „најнижа бића“ — „мале робове“ и да су устали у одбрану и њихових „човеческих права“.

Прање рубља, мивење главе...

А сада да се вратимо више од стотину година уназад, у време када је Аустрија први пут окупирала Србију и владала њеним областима од Мораве до Саве и Дунава на северу, и од Дрине на западу до Тимока на истоку. Те српске области добиле су Аустријанци Пожаревачким миром 1718 године и држали их пуних тридесет година. У то време у Београду се створила српска варош поред немачке, где су Срби имали извесну своју самоуправу, своју општинску

претставник српског народа у аустријској „краљевини Србији“, бринуо колико је то било могућно.

Али, најбоље да о томе говоримо архивски подаци који су нам се до данас сачували: у тим старим документима беле, жени су издали за ђачко рубље, одећу и обућу, пешкире, чешљеве и друго. Баба Рисница шила је ђацима-питомцима кошуље; Мијат Терзија и Петар Црногорац шили су им и поправљали одела. Издали су књиге, хартије, пера, мастило и „децама на путу јастуја (за јело) да имају 34 новца“, што свакако значи трошак за неку екскурзију. (Новац новчић, у то време претстављао је најнижу новчану јединицу, тако да је један грош имао пет новца). Рубље ученика прале су „ђачке периље“, „вешерице“, а забележени су и издаци за „мивење“ (главе) — „баби што децу перет“. Тај посао обављали су и берберери. Понекад се међу ђацима појављивала шуга. Тешко болесница долазили су лекари. Све оно што смо навели може да се види из архивске грађе коју је недавно објавио проф. Душан Поповић, један од најбољих познавалаца Београда у XVIII веку.

О томе се сачувао један документ, пун туге, а у исто време и страха и обзира да не би неко дознао како газда поступа са малим „питомцем“, који је уједно био и ђак у тадашњој београдској школи и шегрт у радњи. Тај малишан, који је потомству оставио своју тужбалицу, звао се Цвеја Борђевић, а упутио ју је 10 априла 1732 године својој рођаци Јосифу Ненадовићу у Бу-дин.

Старо ђачко писмо почиње овако: „Часно поздрављеније од мене Цвеје мојему господару тетку и мојој госпоњи тетки“. „И ако желите дознати“, пише јадни Цвеја даље у свом писму, „што је самном, — доста је мучно. Ного ме боле што ме је мајстор био, пак не могу никако да их излечим нити знам што ћу да чиним. Хвала богу господари ми добри и добро ме пазе (!). И у дућану сам се поучио мало књизи, а и писати. А и сами знате што сам пуштао крв кад сам био тамо, ни од чега другог него од батина. Другачије не могу опстојати него сам напустио да се покаљућерим ако не могу никако артерисати збошто кад ми озебу обе ноге, онда ми и срце озебе. Господари се срде да не могу по-

НАШИХ СТАРИХ ЂАКА

градским занатским и трговачким радњама, та „најнижа бића“ — „мале робове“ и да су устали у одбрану и њихових „човеческих права“.

Газдино тело, душа родитеља

Овај ђачки „штрајк“ завршио се после неколико дана тиме што је ђацима Лицеја и гимназије обећано да ће се према њима поступати као према „ученим се људима“. Управитељство вароши ће нарочито пазити како се са њима поступа у кућама где станују. Што се тиче шегрта, остало је по старом: душа родитеља, а тело газдину. Али и „учени се људи“ ускоро су поново делили исту судбину. И то нарочито они који су били родом са села, далеко од својих родитељских домова. У Београду они су били остављени на милост и немилост газдама који су се бринули да од „опанка направе папучу“, како се то у оно време говорило.

Са села су углавном долазила сиромашна деца. Њихови родитељи су уговарали са газдама и станодавцима годишњи најам за издржавање а он је био најчешће сасвим скроман. Зато је ђак био обавезан да служи свог „добротиницеља“, и да му буде у кући уместо слуге: да ради све домаће послове, да пере судове, чисти просторије и авлију, да доноси воду, да буде потркуша, и, ако у кући има деце, да се о њој брине, да их — „воспитава“. За све те услуге ђак је имао стан и храну; стан, обично у неком ћумезу, а храна је био најчешће само хлеб, пасуљ и купус. Одраслији ђаци примани су на стан и храну у београдске куће под условом да поред извесних ситних послова обављају и дужност „воспитатеља“ деце. И већ бржати лицејци, који су студирали филозофију, права и нешто што је било налик на технику, у кућама где су становали често су били судопере или су морали да бауљају по собама и авлији уз тек проходају до-

власт, служили се својим језиком и својим писмом — ћирилицом. Тада је у Београду постојала и српска школа, сасвим примитивна, са „школцима“ (учитељима) који су били сасвим припрости људи и више него оскудног знања. Један део ђака тадашње београдске школе били су питомци на митрополитовом двору. О њима се митрополит, тада највиши црквени и народни

Све је сушта истина

Међутим, било је ђака који нису били „дворски питомци“, оних о којима се није бринуо митрополит. За њих је живот био страхан. Мање-више они су били шегрти у занатским радњама, и у школу су одлазили кад су им то прилике допуштале. Био је то мучан жи-

вот. Међутим, било је ђака који нису били „дворски питомци“, оних о којима се није бринуо митрополит. За њих је живот био страхан. Мање-више они су били шегрти у занатским радњама, и у школу су одлазили кад су им то прилике до-

вот. Међутим, било је ђака који нису били „дворски питомци“, оних о којима се није бринуо митрополит. За њих је живот био страхан. Мање-више они су били шегрти у занатским радњама, и у школу су одлазили кад су им то прилике допуштале. Био је то мучан живот. Међутим, било је ђака који нису били „дворски питомци“, оних о којима се није бринуо митрополит. За њих је живот био страхан. Мање-више они су били шегрти у занатским радњама, и у школу су одлазили кад су им то прилике допуштале. Био је то мучан живот.

ДА СЕ ПРИБЛИЖЕ ТЕХНИЦИ

Упоредо са напретком науке све више се усавршавају деце играчке. Тако се већ сада развила о томе како треба усавршити и чула дутке: очи треба да имају фотоелектричну хелију; уши микрофон са појачалом; чуло пићања треба при додиру да реагује, а удови да буду постављени на точкиће. Све у свему: електронски робот који ће детету одговарати на постављена питања.

Уствари иде се за тим да се помоћу играчака млада генерација приближи техници.

ПРВИ У СВЕТУ...

Постоје разне врсте музеја у свету. Понеки потичу још из давног доба. Међутим, како се чује од међународних стручњака за музеје, у Паризу ће ове године бити отворен још један музеј — први међународни музеј дејичих играчака. Ово би уствари био први музеј овакве врсте на свету.

Само три слова...

На енглеском се напојница каже „тип“. Та реч, тврде, води порекло још из 18 века, када је у кафанам стајао нарочити пањ на који су посетиоци стављали новчић за послугу. Изнад таквог пања био је написан: „To insure promptness“, што значи: за бржу услугу. Од целе ове реченице данас су остала само три почетна слова ових речи.

ХАЛО, КРАЉИЦЕ!

Стари Инки били су мајстори за акустику. Нарочите циви, уграђене у видове, омогућавале су њиховом краљу да са свог престола издаје наредбе по читавој палати и разговара са својом женом икак су се њене одаје налазиле шест спратова ниже.

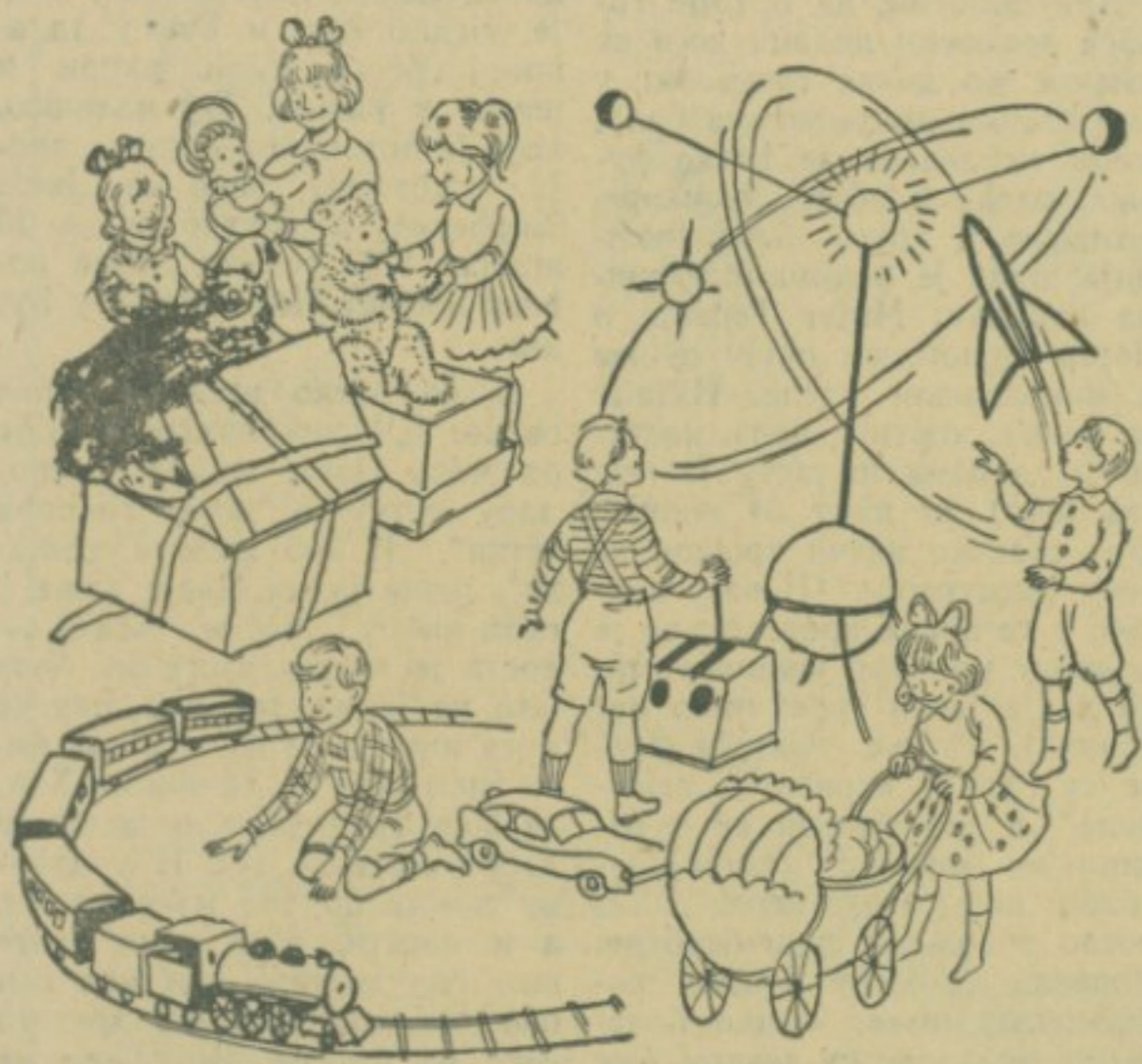
КОЧИЈЕ, КАБРИОЛЕТИ И ТРОТОАРИ

На почетку 16 столећа у целој Француској постојале су само двоје кочије. Једне су биле власништво краља Анрија IV а друге Дијане де Поатје. Краљ је био добар супруг и лишавао се превозног средства када је оно било потребно краљини. „Моја жена, писао је он једном пријатељу, узела је кочије те не могу доћи до вас“. На кочијама тада није било стакла јер оно у Француској још није било у употреби. Само захваљујући томе Равијаку је пошло за руком да убије краља. Тек четрдесет година касније врата на француским кочијама добила су стакла. Ова „мода“ коју је Басомпјер донео из Италије, била је у почетку изложена оштрој критици. Прве кочије са шест седишта саградио је Соваж десет година касније, а у то време су на њима постављени лево од кочијаша и први фењери. Прописи су захтевали да се на свакој кочији налази слика светог Фијака, заштитника кочија, кочијаша, путника и нарочито пешака који су, поготову у великим градовима, били страховито угрођени због обесних возача. Јер, у Француској 17 столећа било је око 300 кочија а ниједног тротоара, као, уосталом, ни у читавој Европи.

Праву опасност за недужне пешаке претстављали су тек кабриолети који су се појавили почетком 18 века. Они су обарали толико света и проузроковали толико несрећних случајева да је законом од 1793 године париско општинско веће наредило да све улице добију тротоаре којима ће се служити искључиво пешаци. Наравно, њих је било могућно направити само у улицама које су се тек пробијале или изузетно широким улицама. Тако је нужа створила овај значајни проналазак.

НИРНБЕРГ

ГРАД ИГРАЧАКА

Нирнберг, стари средњовековни град, чији је углед једно време тешко био нарушио нацизам својим конгресима и „законима“, и у коме су осуђени и погубљени нацистички злочинци из Другог светског рата, — поново је стекао своју стару репутацију „града играчака“. Познат је одавно по својој „нирнбершкој роби“ а исто тако и по свим могућим музичким инструментима, часовницима и пивницама.

Нирнбержани, становници овог града Западне Немачке који је почео да цвета још у 15 и 16 веку, одвајкада су имали и смисла и укуса за израду дечјих играчака. Усавршавајући овај смисао десетинама, претворили су га најзад, још пре читавог једног столећа, у своју специјалност. Нико их до данас није превасилио у производњи играчака ни у Европи ни у Америци. Две трећине играчака које Немачка извезе, а она држи рекорд у извозу ове робе у читавом свету — произведено је у Нирнбергу.

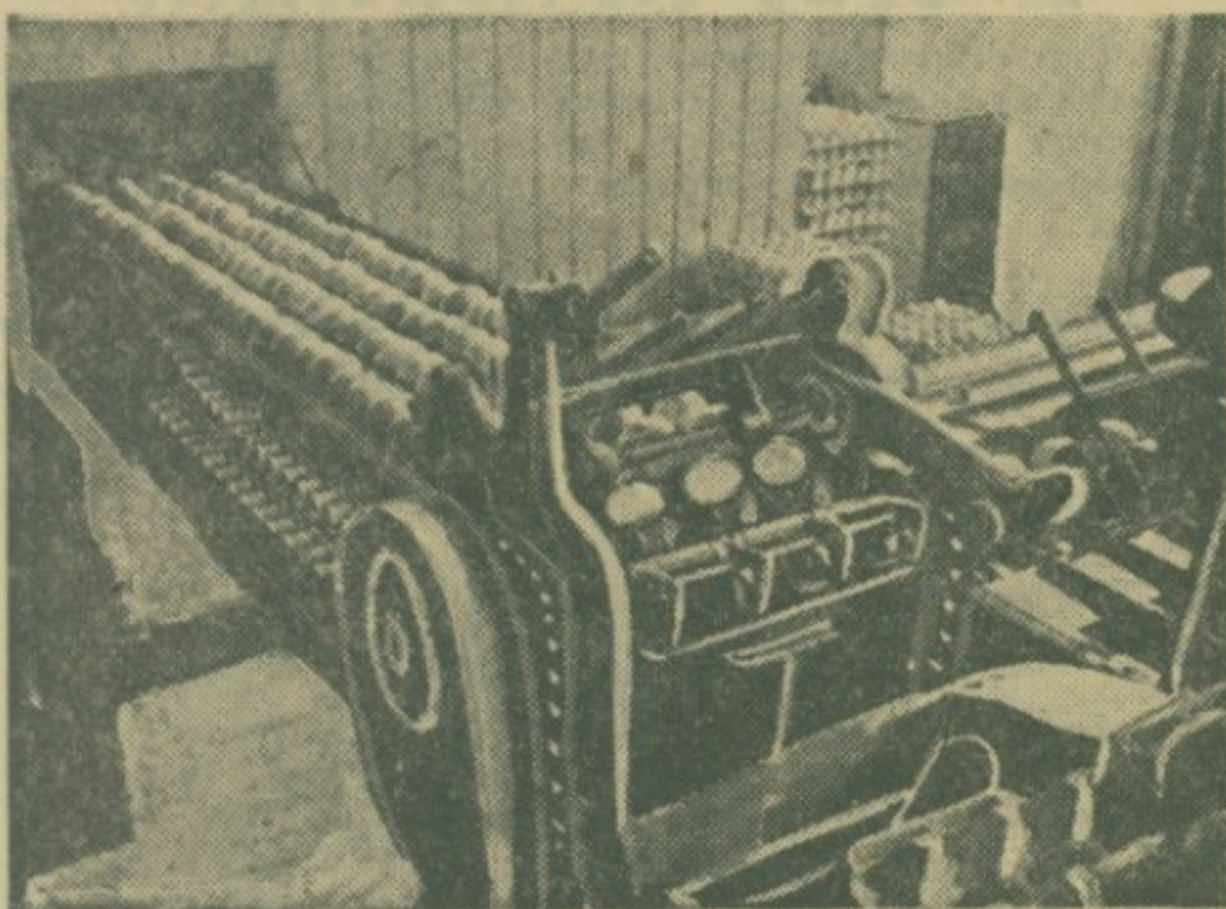
У ово време фантастичних техничких достигнућа, разних машина и апарата које омогућавају бржу и масовнију фабрикацију играчака, Нирнбержани тај рекорд држе, али — својим рукама! Дечје играчке, као уосталом и музички инструменти, производ су углавном њиховог ручног рада. У овом граду играчака постоје читави „штабови“ који иза добро затворених врата седе и измишљају све новije и лепше и забавније играчке. Медведића од плиша има у разним умилјатим позама, са очима које се склапају и са устима која се покрећу. И ко би набројао све. Тако је у фабрикама које искључиво производе играчке из животињског царства.

Али, и по осталима је исто. „Мозгови“ запослени у тој индустрији измишљају за играчке механичко покретање, гласове, кретања, тужне и смешне позе и „очи“ код лутака и лутана, као и најразличитије гротескне, комичне или озбиљне фигуре. Није мањи број оних који су запослени око механизације разних саобраћајних средстава — од електричних возова и обичних запрежних кола до спутника који су у стању да помоћу уграђених врло прецизних механизма, лете по соби око једне одређене тачке.

Баш пред Нову годину једна нирнбершка фабрика навршила је педесету годину откако производи најразличитије врсте играчака — од минијатурних плоча за мале грамофоне па до камиона који се крећу помоћу специјалних подуга. То су такозвани електрични камиони начињени од две стотине различитих делова, од којих тридесет склапају само мотор. Неколико других предузећа у Нирнбергу производи искључиво аутомобиле, и то најмодерније, аеродинамичних линија и различитих брзина, чак и тркачке. Друга предузећа фабрикују пловне објекте — од обичних чамаца, сплавова, па преко моторних чамаца до једрењака са мотором, и бродова. За све ове врсте играчака добродошао је плексиглас, од кога се углавном фабрикују возила због разних преимућстава која има над плехом.

Нирнберг је недавно изнео на тржиште читаву серију најновијих техничких достигнућа, али у виду играчака за децу — прекоокеанске клипере, телевизоре истина са увек истим сликама, електричне кухињице, фрижидере комплетно опремљене, и слично.

ЈАЈА У ДАНСКОЈ СЕ ОБЕЛЕЖАВАЈУ

Јаја у Данској носе ознаке на основу којих се купац може уверити да су свежа. Обележавањем се врши у машинама под контролом владиних службеника. На јајету се налазе шифроване ознаке. На пример 3, 45, 67; 3 је ознака произвођача, 45 значи које је недеље сортирано а 67 обележава станицу у којој је то извршено.

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

ЦАРАНА ЈУПКОМ ДЕВОЈКОМ, ЛЕПИ КОЊАНИК КРЕЊУ ЈЕ ПРЕМА ЊОЈ...

ЛЕПА ЈЕ... КО БИ МОГЛА БИТИ?

ЗА ТО ВРЕМЕ, ТРИ ДОБРЕ ВИЛЕ ЗАВРШАВАЈУ ПОСЛЕДЊЕ ПРИПРЕМЕ...

... А ГРДАНИН ГАВРАН ЛЕТИ ИЗНАД ШУМА ТРАЖЕЊИ ПРИНЦЕЗУ.

ШУСТАЊЕ ЛИШКА ТРГЛО ЈЕ РУЖИЦУ ИЗ САЊАРЕЊА...

ОХ!

СТРАШНО МИ ЈЕ КРИВО... НИСАМ НАМЕРАВАО ДА ТЕ УПЛАШИМ.

ТИ... ТИ СИ ОНАЈ... О КОМЕ САМ САЊАЛА!

КО СИ? КАКО СЕ ЗОВЕШ?

ИМЕ МИ ЈЕ...

ОХ, НЕ... НЕ СМЕМ ДА КАЖЕМ!

АЛИ КАД КУ ТЕ ОПЕТ ВИДЕТИ?

НИКАД? СУТРА?

ОХ... У ВЕЧЕРАС... У НЕ... ДРВОДЕЧИНОЈ КУЋИЦИ!

ТАКО СЕ ДОГОДИЛО ДА ЈЕ РУЖИЦА ЗАБОРАВИЛА ОПОМЕНУ СВОЈИХ ТЕТАКА ДА НЕ РАЗГОВАРА С НЕПОЗНАТИМА!

НАСТАВИЊЕ СЕ

Тунел Мон Блан постаће стварност

Ових дана је слављен почетак изградње тунела кроз Мон Блан. Тако ће бити остварен највећи саобраћајни пројект Европе. Наша слика показује улаз у тунел са италијанске стране. С десне стране се налази динамит у праху за мирирање.

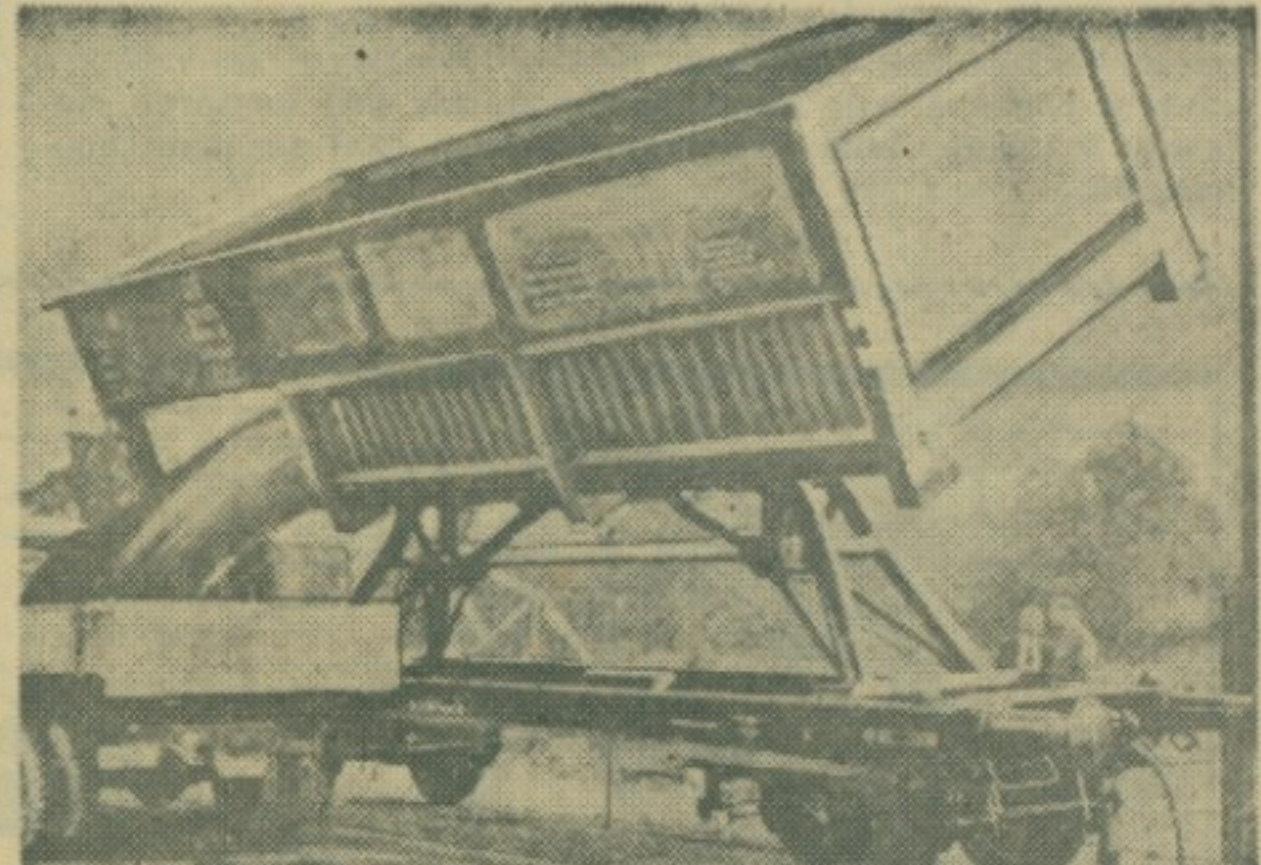
Каг воли музику...

Енглески пијаниста Цирил Смит предежао је тромбозу, али му је лева рука остала одузета. Тек после дуго времена постало му је потпуно јасно да се њоме више неће моћи да служи, и тада је помислио: „Зашто не бих свирао само десном руком и са две руке моје жене?“ Обоје су приступили огромном послу — вежбању великог репертоара за клавир у три руке. Њихова истрајност и љубав према музици била је недавно награђена дугим и срдачним аплаузом слушалаца који су испунили салу лондонског Фестивал хола.

НАЈВЕЋИ БРОД У ЕВРОПИ

У бродоградилшту у Килу саграђен је и поринут у море брод „Олимпик Каленгер“ сада највећи у Европи. Својом величином и снагом он превасилази све трговачке и ратне бродове грађене у Немачкој. Под пуним оптерећењем он има потисну снагу воде од 85.000 тона, док је она код чувених немачких ратних бродова „Бизмарк“ и „Тирпиц“ свега нешто преко 40.000 тона. Што се тиче тонаже нови брод је за 33.000 тона већи од „Бремена“ и „Европе“, највећих лађа трговачке морнарице Немачке.

БРЗ ИСТОВАР

Истовар угља и друге робе у Немачкој је знатно убрзан са употребом нових вагона са покретном гондолом која се не само нагиње на једну или другу страну већ се може по-

моћу електромотора подићи на висину од једног и по метра. Радници кажу да је на овај начин уштеђено 90% времена потребног за истовар руда.

ОД ЗРНА ГРАШКА ДО ЛОПТЕ ЗА ТЕНИС

оној са лоптицама за тенис је легендарна:

Када је био одржан чувени Дејвисов куп, америчка екипа морала је да дође да се бори за финале у Паризу. Требао је да имају у последњим мечевима лопте исто тако добре као што су оне које се употребљавају у Америци. Тако се дошло на идеју да се лоптице за тенис конзервирају, јер оне се заостају са ваздухом; временом губе своју гинкост и еластичност. Пошто баш ваздушни притисак у унутрашњости лопте даје јој способност да отскаче, требало је повећањем спољашњег притиска спречити да се временом смањи унутрашњи. И тако лоптице за тенис „стављене у кутију под притиском“ — постају све више цељене.

Може изгледати чудно, али и вода се конзервира.

Почетком Другог светског рата поставио се у морнарици и авијацији проблем пијаће воде. Покушало се прво са стерилисањем. Али због минералних трагова и соли заосталих и после кувања морске воде, она је у додиру са металном површином конзерви постајала мутна и немогућа за пиће. Осим тога, извесни бактерији на топлоти су се брзо развијали и проузроковали стрихоидну дизентерију. Приступило се зато облагању унутрашњости кутија специјалним воском тако да вода не долази у додир са металом. Али требало је да овај восак издржи и високе температуре ко-

је владају, на пример у Сахари и Персиском Заливу.

Друга невоља је што се на ниској температури вода претвара у лед и шири, повећава запремину и доводи до прскања кутије. Дуго времена је проучавано до које висине би кутије морале бити напуњене да лед не би наносио штете. У последње време су се многи побунили против претеране употребе конзерви. Јасно је да би било опасно по здравље људи правити од њих свакодневну исхрану, јер организам осећа потребу и за свежим састојцима али ипак, с времена на време... зашто да не?

БРЗИНА ПРОЦЕСА — ОД ДРВЕТА ДО НОВИНА

Према вестима из једног немачког часописа, једна фабрика хартије утврдила је колико је времена потребно да би се од дрвета добио новински папир, односно готове новине. Процес је текао овако: у 7,45 ујутру била су посечена стабла, обрађена и достављена фабрици. Дрвна маса је прерађена у влакнасту и она је убрзо потекла преко ваљача машине за израду новинске хартије. Ово је трајало до 9,30 часова. Већ у 10,45, тачно после три часа од обарања стабала, на улицама града појавиле су се и отштампане новине.

ВИШЕ

Сви већи градови у свету имају зоолошке вртове. Уколико људи морају да живе у густим насељима

уколико више осећају потребу за природом. Из прашума и пустињских прерија и од животиња „ужег подручја“, из којих су људи дошли у градове, одабирају се интересантни примерци разних врста и стварају посебна животињска насеља у виду зоолошких вртова. Они служе за забаву и васпитање нових поколења која су се родила у градовима и све мање имају претставу о „правој природи“.

Поједини зоолошки вртови који располажу великим бројем разноликих врста животињског царства уједно служе и за научна испитивања. Издају се и посебне књиге са научним радовима о животињама насталим у овим вртима. Тако зоолошки врт у Филаделфији располаже обимном документацијом о угинулих 10.120 животиња различитих врста у току четрдесет година, и има чак и сређене обдукционе протоколе за 7.660 сисара и 3.360 птица.

РЕШЕНА ТАЈНА

Катрин Картер, становница једног лондонског предграђа, није знала да објасни откуд се по њеној кући на све стране повлаче вунени пуловери, плетене рукавице, дечје плетене блузице и капутини, меце и маше и друге сличне играчке од филца. С друге стране опет, ближи и даљи суседи жалили су се да им такве ствари нестају из куће. „Истрагом“ се утврдило да крадљивац није нико други него „Марко Поло“, мачак Катрин Картер. На њеној баштенској оградни сади стоји табла на којој пише: „Ако су вам нестале вунене ствари можда ћете их овде наћи“.

МИСЛИО ДА ЈЕ УСПЕО...

Необичан метод тренинга измислио је енглески маратонски тркач Кен Белеј. Да би био што мање ометан трчао је друмом... ноћу, са целном лампом на грудима и светљикама привезаним за листове ногу, тако да су га возачи примећивали и заобилазили. Међутим, ти светлосни сигнали привукли су другу неочекивану опасност — једна велика сова напала га је и стала снажно ударати кљуном. Тек кад је утасио фенере спасао се напасти. Кен Белеј сад тренира дању.

ПРОТОТИП МАЛОГ ТЕЛЕВИЗОРА

На последњој изложби радија и телевизије у Паризу приказан је први прототип телевизора који може да се носи као ташна. Функционише и на батерије. Лако се њиме руке, а могу се потпуно пратити емисије под штатором у кампу. Звук му је изврстан као и на телевизију нормалне величине. Слике, иако су мале, врло су оштре и јасне.

ФОРМАЛДЕХИД ОТКРИВА ОТИСКЕ ПРСТИЈУ НА ОДЕЛУ

Криминалци убудуће неће моћи да униште своје трагове ако само обришу браву и револвер марамицом. Јапански научници су пронашли начин да открију отиске прстију и на папиру, оделу или неком другом предмету који су они додирнули.

Ово обиље материјала заинтересовало је многе научнике само зато што се поставило питање очувања једне такве тековине већ и због неких научних феномена као што је овај да од 1918 па све до 1952 године није било ниједног случаја угуинућа због артериосклерозе. Међутим, од 1952 године у Филаделфији је констатовано

КРЕТАЊА...

да је много животиња страдало од закрчевана крвних судова.

Научним истраживањем у коме су учествовали и многи врло познати биолози дошло се до следећих закључака:

- исхрана у току 40 година остала је иста;
- „хигијенски“ услови су се у међувремену чак јако побољшали;
- људи који се старају о животињама имају стручне квалификације и веома је повећан број зоолога и ветеринара;
- али: од 1951 године знатно је увећан број животиња а истовремено није вршено проширење зоолошког врта. Обори и кавези су претрпани новим примерцима и животиње

ма* уколико су принуђене да живе стешњене у великим заједницама. Иако им је храна била обезбеђена у изобиљу, стешњеност је утицала као „друштвени притисак“: животиње су изгубиле могућност да се слободно крећу на ширем простору. Приликом испитивања примећено је још да промене на срцу и у крвним судовима одговарају стању које се налази и код људи који пате од претеране нервне напетости у словене савременом цивилизацијом. Из тога је изведен закључак да је важније обратити пажњу на стварање услова за што шире и веће слободу кретања него на исхрану и стручну негу.

ЗА НЕПИСМЕНЕ...

Енглески професор математике др Калб Катењо налази се у једној екипи УНЕСКО-а која ради у Етиопији. Док се одмарао он је размишљао и најзад пронашао методу која неписменима у многоме олакшава да науче да читају и пишу и то за свега шест часова. Ову своју методу већ је применио у етиопском језику који има 231 знак. Сам је за четири дана научио да чита и пише, иако пре тога није знао ни слова.

Знаке је најпре распоредио у три групе по сличности, напустивши њихов абecedни ред. Учење је још олакшао и бојама: седам различитих боја служе за распознавање слова.

Ова метода се сад чау и званично употребљава у Етиопији. Први покушај је изведен са 21 кажњеником из затвора у околини Адис Абебе. Они су за шест сати научили да читају и пишу.

Професор Катењо је овај принцип прилагодио и шпанском и хинду језику. За учење француског и енглеског метода се није показао подесном, јер су ова два језика мало фонетична.

Треба рећи да се учење математике помоћу боја примењује у школама Британије, Швајцарске, Француске, Холандије, Шпаније и Канаде.

Сви знамо да је постојало камено, гвоздено и друга доба. Сада смо добили „доба конзерве“.

Током једне године Американци произведу око 33 милијарди конзерви. Међутим, проналазач конзервирања је један Француз.

Године 1795, француска војска носила је високо своју тробојну заставу у победама али интендантура није била на достојној висини. Догађало се да су борци често остављали врло далеко за собом комору која је носила намирнице и опрему. Војници су због тога гунђали. Почела је и влада да се бави тим проблемом и да би нашла решење пронајла је награду ономе ко пронађе начин конзервирања хране да би се могла транспортовати на фронт.

Један млади човек, неки Никола Аперт, сазна за ово и реши да пронађе начин за чување намирница. Био је јако сиромашан и осећао преку потребу да на неки начин дође до новца. Са незнатном сумом која му се затекла, он купи нешто мало намирница, флашу вина и затвори се да би размишљао.

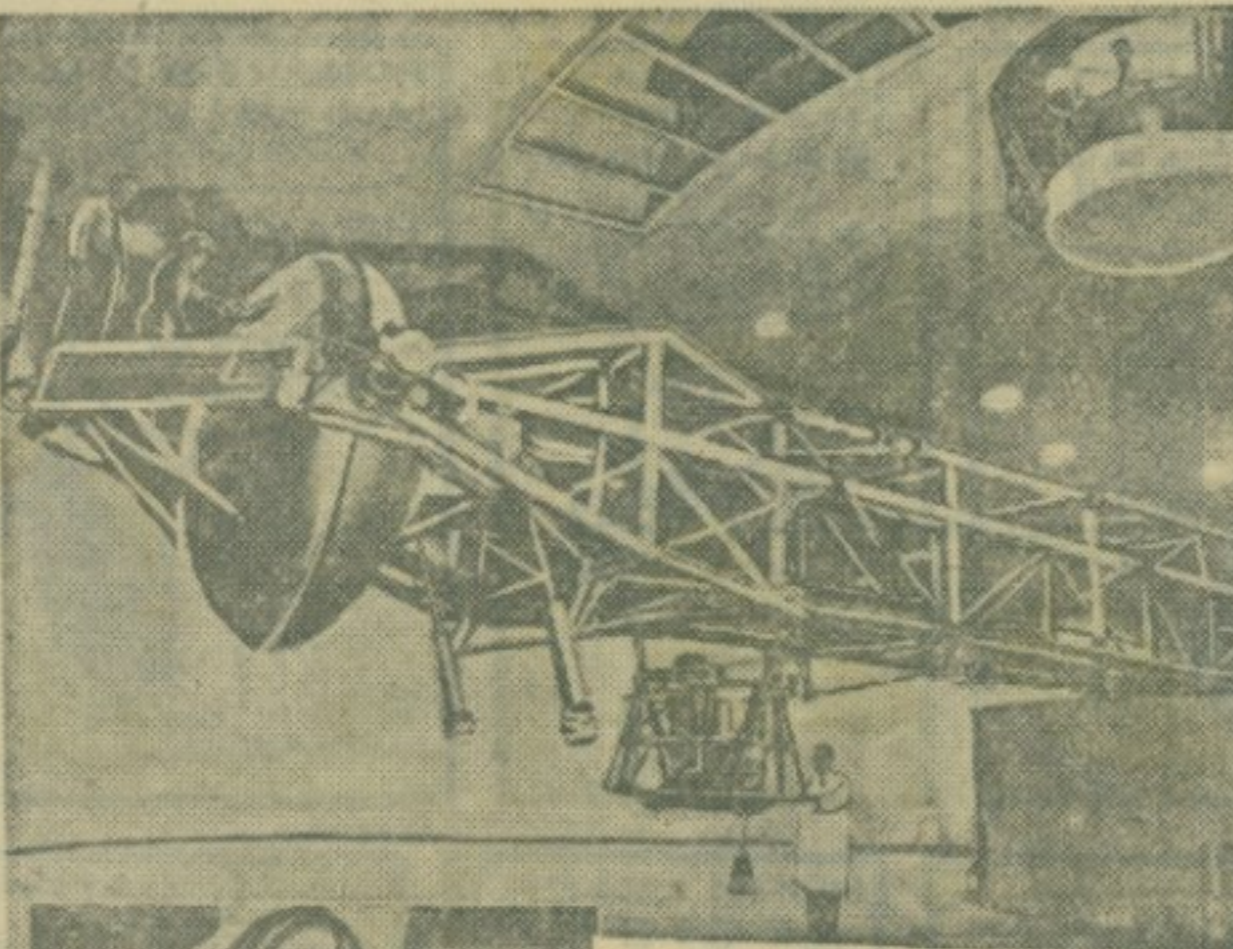
Ова флаша вина му даде идеју, која је уосталом врло једноставна. То је била поларна тачка за читаву индустрију конзерви. Аперт је уочио да се намирнице боље чувају када су куване. И он поче да размишља — ако бих их скувао а затим затворио у флаше, можда се оне не би поквариле?

Тако је био пронађен основни принцип. Остало је још „само“ да се уреди појединоста. Али као што се често догађа, ово није било баш тако лако. Никола Аперт је био обдарен ретком истрајношћу. Пуних 14 година је радио да би своју идеју спровео у дело.

Његова упорност је ипак била награђена. Лично Наполеон му је 1809 године доделио награду за његов начин конзервисања хране, која је делимично кувана а затим затварана у боце са запушачима од плуте. Боце су потом спуштане у кључалу воду. Аперт је написао књигу „Вештина конзервисања свих врста биљних и сточних супстанци“, да би се имало користи од његовог открића.

Један Енглец, по имену Петер Диран, усавршио је његов метод — заменио је боце од стакла и запушаче од плуте гвозденим калаксаним кутијама чији је поклопац био залемљен.

И конзерва је отада почела себи да крчи пут. Једна од највећих фабрика конзерви на свету произведе 31 хиљаду кутија грашка за један час. То значи — 13 тона грашка је

ЦЕНТРИФУГА ЗА ИСПИТИВАЊЕ РЕАКЦИЈЕ ПРИ ЛЕТУ РАКЕТОМ

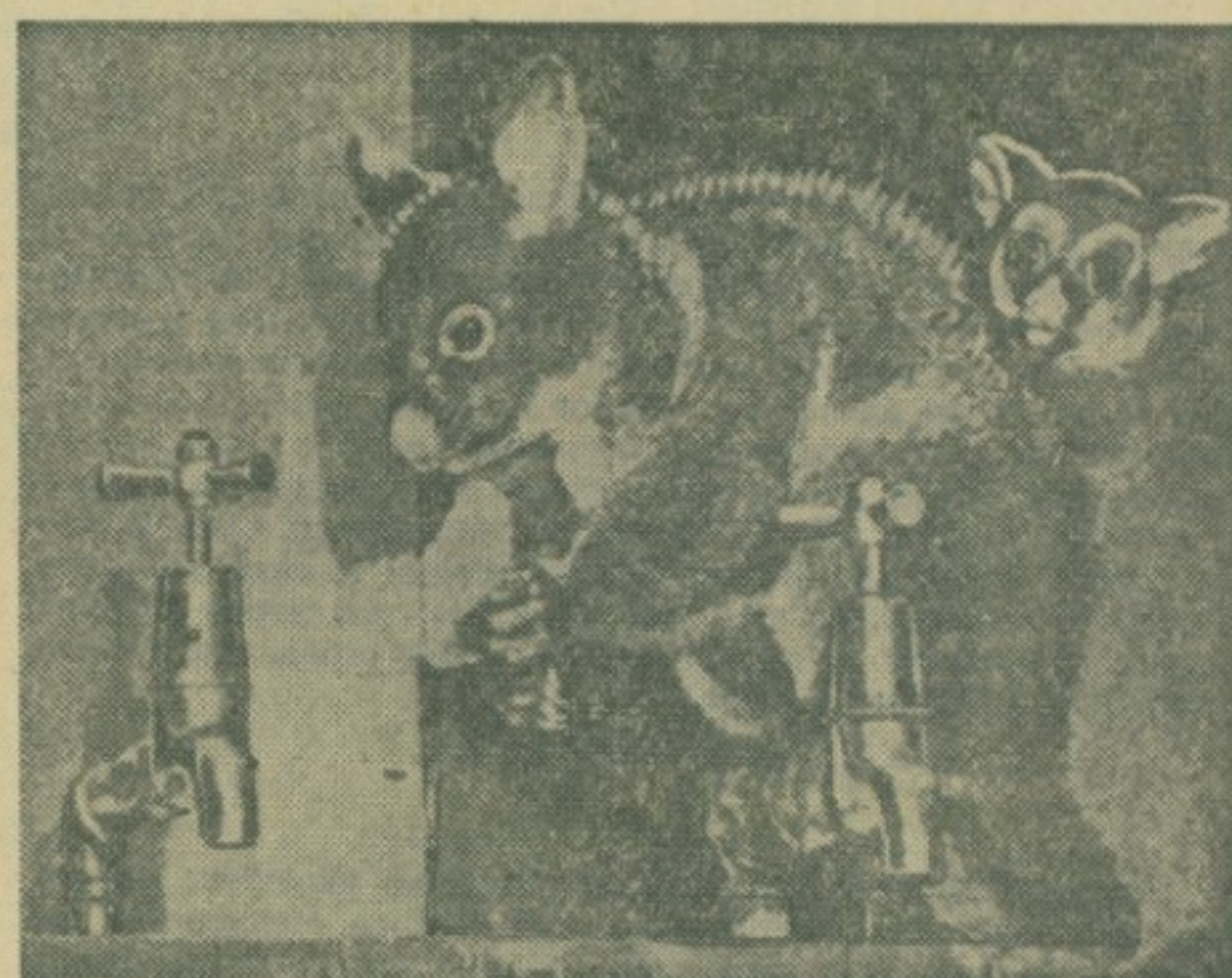
Пилот седи у гондоли која се налази на крају крака од 15 метара. Приликом кретања гондоле при различитим брзинама центрифуге, мноштво инстументата и комади око пилота контролише његову физичку кондицију а камера сними ова цинковска центрифуга.

За време лета ракетом човек ће бити изложен различитим потресима. Да би се испитало како ће реаговати на њих приликом лета, користи се за проба ова цинковска центрифуга.

ПЕЧАЦИ НАЛАЗЕ РИБЕ ПРИСЛУШКУЈУЋИ ЊИХОВ „РАЗГОВОР“

Употребом новог хидрофона пенач може да чује „говор“ риба и на тај начин да их открије. Свака врста риба ствара своје специјалне звуке. Пенач спусти хидрофон у воду и према звуку који чује у слушалицама спушта удицу на најпогодније место.

НОЋНИ ПОСЕТИОЦИ

Један домаћин у Риверсдалу мајка, са својим малишаном у Аустралији, приметио је да сваке ноћи неко долази у његову кухињу. Пошто се то стално понављало решио је да непознатог госта некако ухвати.

Аустралиски опосум је дуг пола метра, велик је као мачка и има оштро крзно. Храни се травом и живи по дрвећу шума на које се врло лако опосуми. И то

ПОВЕСТ „ПРОКЛЕТОГ ДИЈАМАНТА“

сатима га је задивљен посматрао. Када му га је једног дана украо његов рођени син, легао је у постељу и за осам дана пресвиснуо од туге.

Проклети камен купио је енглески банкар Хенри Томас Хоуп и дао му своје име. Камен је остао у породичној касети све док га финансијеров унук Франсис Хоуп није ставио око врата своје жене чувене певачице Меј Јохе. Већ неколико недеља касније она је због једног гитаристе-пустолова напустила свог мужа, убрзо затим dospела до пројачког штапа и умрла у једном азију. Франсис је проћердао све своје богатство а камен продао америчком трговцу Франкелу који се потмевао сујеврним претходницима и самоуверено хвалио својим неуништљивим милионима долара. На запрепашћење његових пријатеља он је после кратког времена оптужен због тобожњег банкрутства. Сва имовина му је продата, а он сам, 1908 године, dospео у дуги затвор.

Овог пута камен поново долази у посед једног муслиманина, султана Абдула Хамида II, који га је купио за своју харемску мињеницу завођиву Салму. Гордо и пркосно је она носила пред својим супарницама један од најлепших драгуља на свету, али само неколико недеља, када долази до тешке драме: калифа, у душевној кризи, убија своју љубимицу са три хиљаде револвера. Млади Турци узимају власт. Априла 1909 године Аб-

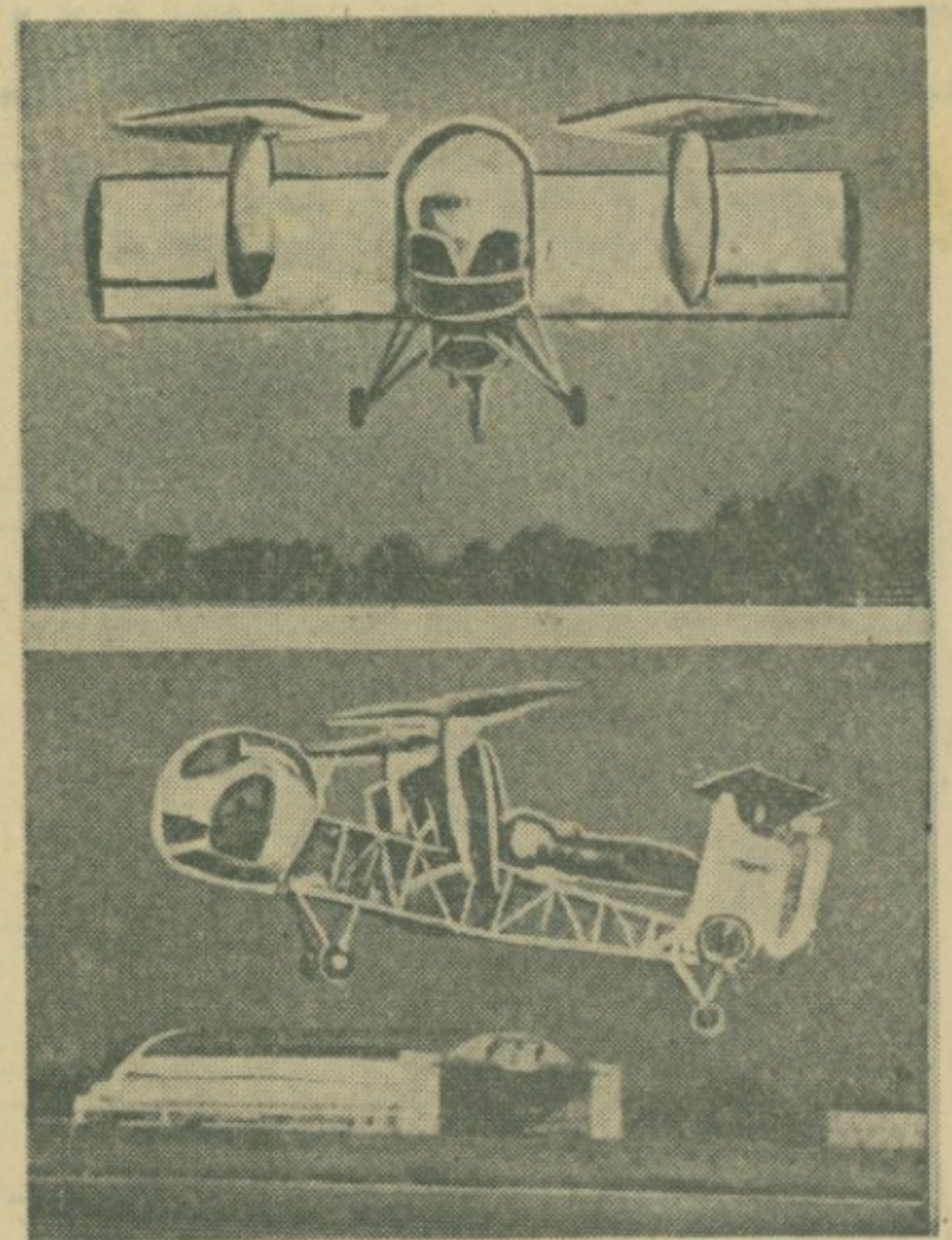
дул Хамид је свргнут с престола и заточен у Солуну.

Камен тада долази у власништво богатог грчког трговца Мантардиеса. После неколико дана његова жена и син постају жртве несрећног случаја и гину на дну једне провалије. Грк продаје драгоценост француском јувелиру Жаку Колеу који убрзо губи разум и бива одведен у завод за умоболне.

Бриљант наставља свој пут — долази у руке галантног руског принца Сергеја Александровича Канитовског који га поклања француској балерини Лоранси Ледик. У наступу љубоморе он је убија и бежи, а после неколико дана нађен је мртав.

Две године касније „Хоуп“ поново мења континент и одлази да краси груди богате Американке, ћерке једног милијардера и жене милионера Едварда Бил Мак Лина. Богаташи су пркосили целом свету хвалишући се да камен њима неће донети несрећу. Али, једног дана син Мак Линовић је погинуо у аутомобилској несрећи, а само три вечери касније његова сестра и једина наследница богатства случајно се отровала узевши неке пилуле за спавање. Несрећни супруци су се затим посвађали и развели. Муж је завршио у азилу за умоболне а жена на једном скромном пољском добру.

Последњи власник „Хоупа“ био је амерички јувелир Хари Винстон. Мада је тврдио да није сујевран он је једног дана ипак спаковао скупцени камен у мали омот, прилепио на њега два долара и 44 цента поштанске таксе и упутио милионски дар на адресу Смитсон института у Вашингтону.

ДА БИ УЗЛЕТЕО...

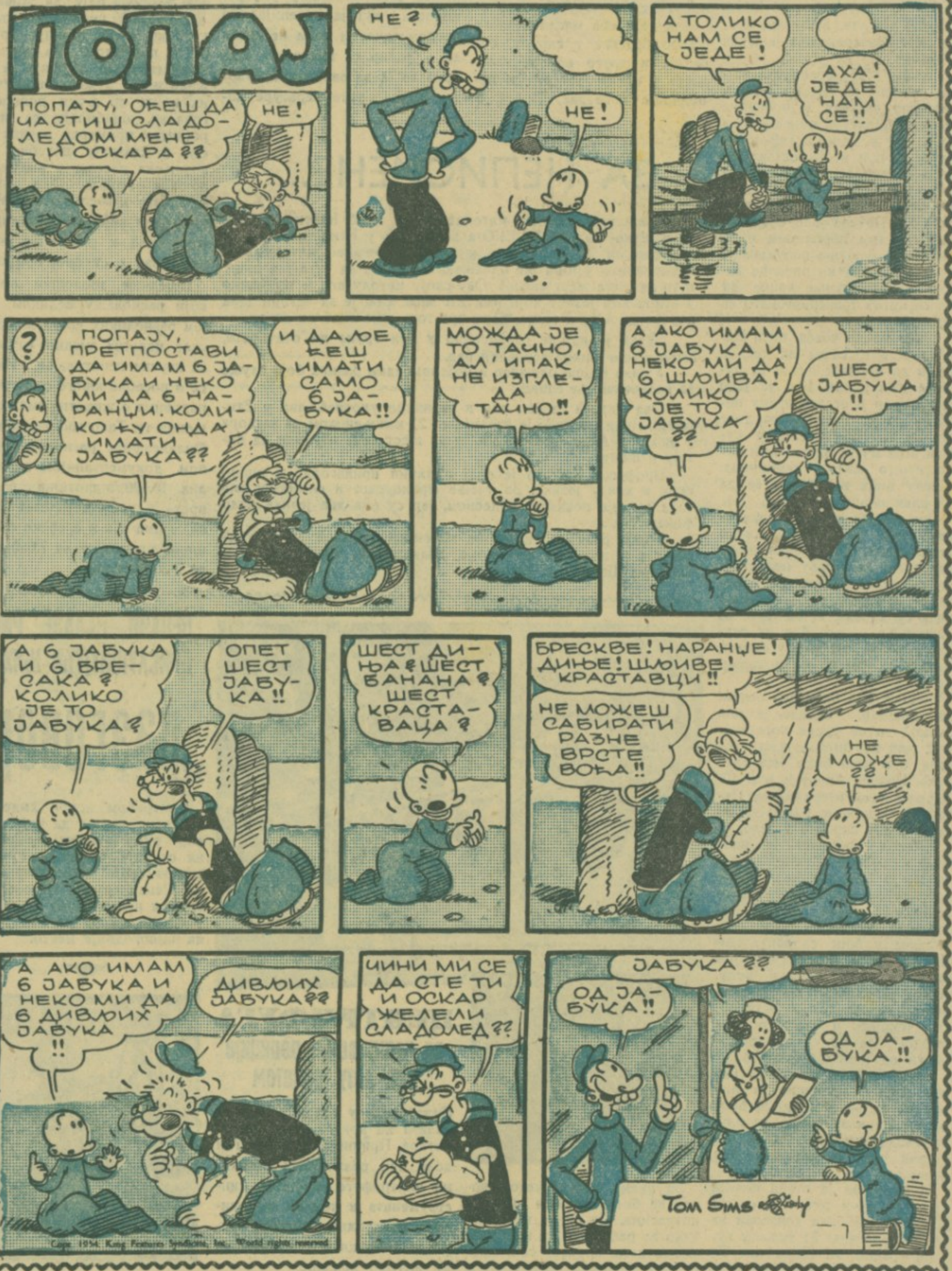
Модел 76 Вертол са покретним крилима узлеће и слеће као хеликоптер а лети као авион са фиксираним крилима. На овом принципу саграђени авиони смањене потреху за великим аеродромима пошто могу да узлеће и са малог простора довољног за хеликоптера на сат.

Пре неколико недеља један од најлепших и најскупоценијих али истовремено и најзасрећнијих бриљаната на свету „Хоуп“ постао је јавно власништво. Драги камен о коме је толико просто мастила ушао је најзад у лабораториску витрину Смитсон института у Вашингтону. Несталност његове судбине више неће пркосити богатшима и моћнима овога света. Дијамант од 44 и по карата, чија се вредност цени на око милијарду француских франака, постаће минералогски узорак који ће отсад стајати на расположењу америчким студентима геологије.

Необична историја „Хоупа“ почиње још 1658 године на раскошном дворцу Агра где је владао шах Јахан, господар Могола, потомак Тамерлана и оснивач муслиманске династије у Индије Тимурида. Један од шахових вазала емир Танјоре донео му је на дар дивни драги камен који је нашао на обали реке Колерун. Камен је имао 115 карата и из њега су севали оган и ватра. Али његови љубичасти преливи „као мешавина неба, светлости и крви“ будили су подозрење сујеврних мухамеданца. Већ се спремао да одбије дар када се појавила његова најстарија кћи Бегум Сахеб и наговорила оца да га прими. Свега шест дана касније његов рођени син забацио га је са владарског престола, иако је дотле без икаквих трзавица владао пуну 31 годину. Принцеза Сахеб је умрла отрована.

Оренг Зеб који је у историји свог народа познат као Велики Могол страховао је појаву од камена који је примио из руку своје сестре на самртни. Наредио је зато свом првом ризничару Амалдару Калиду да овим каменом „унесрећи“ неког неверника. Тако је власник „Хоупа“ постао Жан Батист Таверније, француски путник и трговац. Али, он је драгоцен камен уступио Лују XIV за 40 милиона данашњих француских франака. Камен је остао у мраку богате ризнице француских краљева све док га Луј XVI и Марија Антоанета нису изнели на светлост дана. Само неколико недеља касније они су доживели судбину шаха Јахана и Бегуме Сахеб: тамницу и смрт.

Око 1.800 године, приликом распродаје краљевске ризнице, камен је постао својина јувелира и трговца дијамантима из Батавије Јохана Фадса. У његовој радници он је изгубио више од половине своје тежине али је добио толико у блеску и сјају да је постао један од најлепших бриљаната на свету. И сам Фалс је био зашлепљен његовом лепотом и

ДЕДА ЗА РЕПУ, БАБА ЗА ДЕДУ...

У јужноиталијанској вароши Леће, млади разносач пецива Феличе Данте хтео је своје другу Тину Тоселију да покаже какву је технику на кривинама примењивао италијански бициклиста Фаусо Копи кад је био на врхунцу славе. Док је он то „приказивао“, наишао је из супротног правца један аутомобил. Његов возач, да би обишао смеог младича, скренуо је и сукобио се с мотоциклом. Овај је отскочио и оборио неког другог бициклисту. Услед овога се поплашио и један коњ и журнуо у побочну улицицу где је оборио улични фењер. Овај је пао на главу касапни Данијели. Дебели касапни је тада дохватио и испробљао власника коња, због чега је овај морао да буде пренет у болницу на лечење. Осим овог страдалника нико други није претрпео озледе.

ИСПУЊЕНА ЖЕЉА

Загледајући пред празнике примамљиво украшене излоге трговина у улицама Нириберга, петогодишња Мануела је залутала. Одведена је у полициску станицу, али је била толико збуњена да ништа није знала да каже о себи. Оставили су је да се мало прибере. Кад је приметила телефон на столу замолила је за дозволу да телефонира. Дата јој је локална веза са једним службеником који је стрпљиво саслушао њено набрајање: шта све жели да јој Деда Мраз донесе. На крају је упитао девојчицу кроз који оцак да јој спусти све те дарове. Она му је тачно навела улицу, кућни број и спрат.

Са Мануелом родитељима је предат и списак њених жеља.

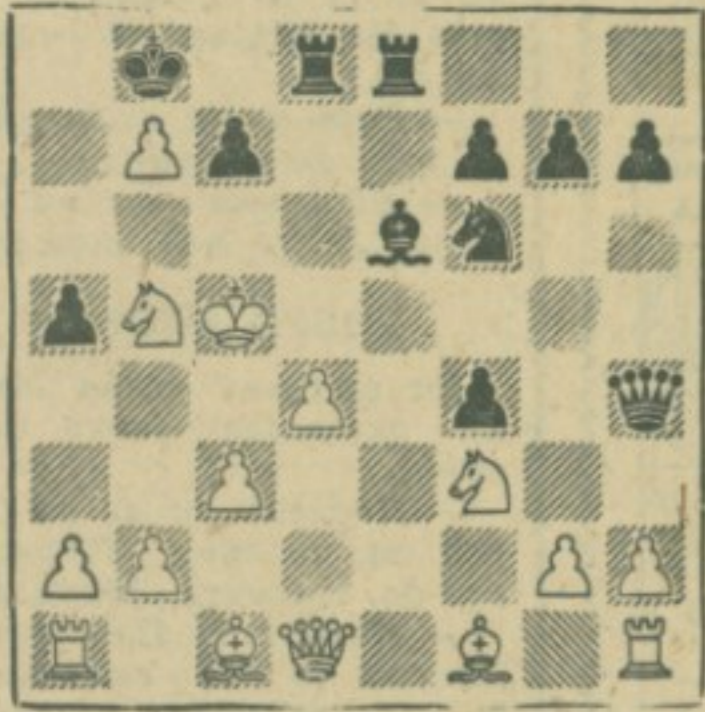
СКУПА ШАЛА

У данском месту Лангеланду хитно је позван лекар због прелома ноге. Кад је стигао видео је да је преварен — слоњена је била нога — али на столу. Међутим, он се није ни збунио ни протрествовао: ставио је у шине ногу од стола, а шаљивчини поднео рачун на замашну суму, која би у нашем новцу износила близу 35.000 динара.

Учимо шах LIV

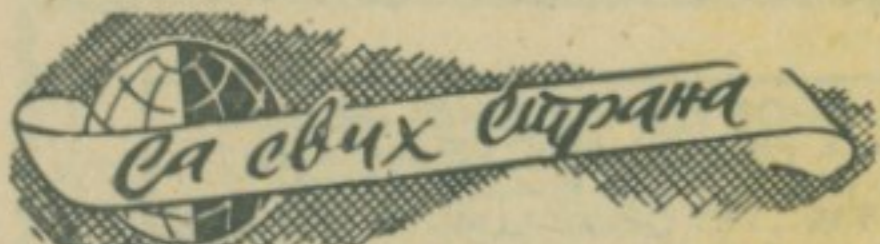
Док се противничке фигуре међусобно боре, краљеви обично, после рокаде, мирују у угловима шаховске плоче, као у неким утврђењима. Доцније, кад се фигуре прореди, краљеви ступају у акцију и од њиховог кретања често зависи резултат партије.

Шаховска литература забележила је партију у којој је, у једном тренутку, дошло до оваквог положаја:

Ако црни дође скакачем на поље е4 и да шах, бели краљ мораће да иде на ц6, а одмах затим биће матиран потезом црног ловца Леб—д5. Због тога бели носи скакачем пешака на пољу ц7, а црни му даје шах дамом: Дх4—х5+. Игра даље тече овако: 1. Сф3—е5, Сф6—д7+, 2. Кц5:65, Дх5:д1, 3. Лц1:ф4, Дд1:а1, 4. К65—а6, Сд7:е5 5. Сц7:е8, ф7—ф6 6. д4:е5, ф6—ф5 7. Лф4—е3, Тд8:е8 8. Лф1—65, Дд1:к1 9. Ле3—а7+, К68—ц7 10. Ла7—п5, Те8—д8 11. Ка6—а7... Црни полаже оружје.

Бели је својим краљем, као што видите, прешао целу шаховску плочу и добио је партију. Иначе, кад један играч дође у ситуацију да пре времена покрене свог краља, он обично буде поражен.

БРИТАНИЈА — ЗЕМЉА КРЕМАТОРИЈУМА

У Британији постоји највише крематоријума — 113. У њима је спаљено 163.358 умрлих лица, што чини једну трећину свих преминулих Британаца у прошлој години.

Идеја о подизању крематоријума дошла је 1884 године, на захтев самог Парламента.

ЧАМЦИ ОД ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ

У једној совјетској фабрици произведени су од пластичне масе чамци за спасавање. Иако се напуне водом до врха они уопште не могу да потону. Примају осам путника. Пластична маса која је употребљена за ове чамце четири пута је лакша од челика а дадеко тврђа од њега.

Израда ових чамца је веома једноставна јер се они лију.

ПРЕМНОГО И ЗА АДВОКАТЕ

У америчком граду Харфорду недавно је одржан семинар из судске медицине за адвокате. Том приликом приказано је и неколико филмова. За време пројектовања филма о операцији кичме — једног адвоката је ударила кап док је неколицина напустила дворану јер није могла да прати приказивање оваквих филмова.

ДВОСПРАТНИ АВИОН

Фабрика авиона Бреге је ових дана испоручила ваздушној компанији „Ер Франс“ први двоспратни авион у свету. Поред „приземља“ авион „Бреге 763“ има још један спрат, и може да прими око 110 путника. Нови авион може да се употреби и за комбиновани транспорт: у „приземљу“ би се преносили аутомобили или друга роба, док би на првом спрату било места за 60 путника.

НОВЕ ПОСУДЕ

Доскора се пирокерам, ванредно тврда материја, употребљавао само за облагање глава ракета. Недавно су се у америчким продавницама појавиле и посуде направљене од пирокерама. Домаћице ће сада моћи без страха овакве посуде право из пећнице да ставе у хладну воду или фриџидер јер неће прснути услед нагле промене температуре, нити ће се разбити ако буду пале на под.

„ЛЕТЕЋИ ЛЕКАР“

У Аустралији постоји здравствена служба која се обавља авионима. Ове „летеће здравствене службе“ прелетеле су, прошле године пола милиона километара а лекари су лечили 13.000 болесника. Још десет хиљада болесника је добило савете преко радио-таласа. Људима који живе у забаченим крајевима Аустралије на тај начин може једино да се пружи помоћ.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПИСАЋА МАШИНА ЗА НАУЧНИКЕ

Ова енглеска писаћа машина има две синхронизоване клавијатуре. Једна је са уобичајеним словима а друга са научним и математичким знацима. Када се ваљак покрене на десну клавијатуру у тексту могу да се куцају и знаци.

ОБУЋАР ЗА ПСЕ

Неки богаташ у Единбургу наручио је код једног сараџа ципеле од најмекше коже за свог фокстеријера. Занатлија се мало бунно, чисто љутио на ову екстремну муштерију и на крају ипак примио поруџбину. Али, касније су се појавиле и друге муштерије са истим захтевом. Посао је процветао и сараџ озбиљно помишља да напусти свој редован посао и постане „први“ обућар за псе.

МОРСКИ ТАЛАСИ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ

Војни инжењери у Јапану врше пробе са механизмом који претвара енергију морских таласа у електричну енергију. Механизам који може да про изведе до 50 вати електричне енергије састоји се од једног пловка и читавог низа котурова и зупчаника и електричног генератора. Таласи љуљају пловак горе-доле а ти се покрети преко ујета преносе до генератора који је на обали. Досада су вршени експерименти само са малим пловком од око 400 квадратних сантиметара, али ускоро ће се окушати и пловци веће површине.

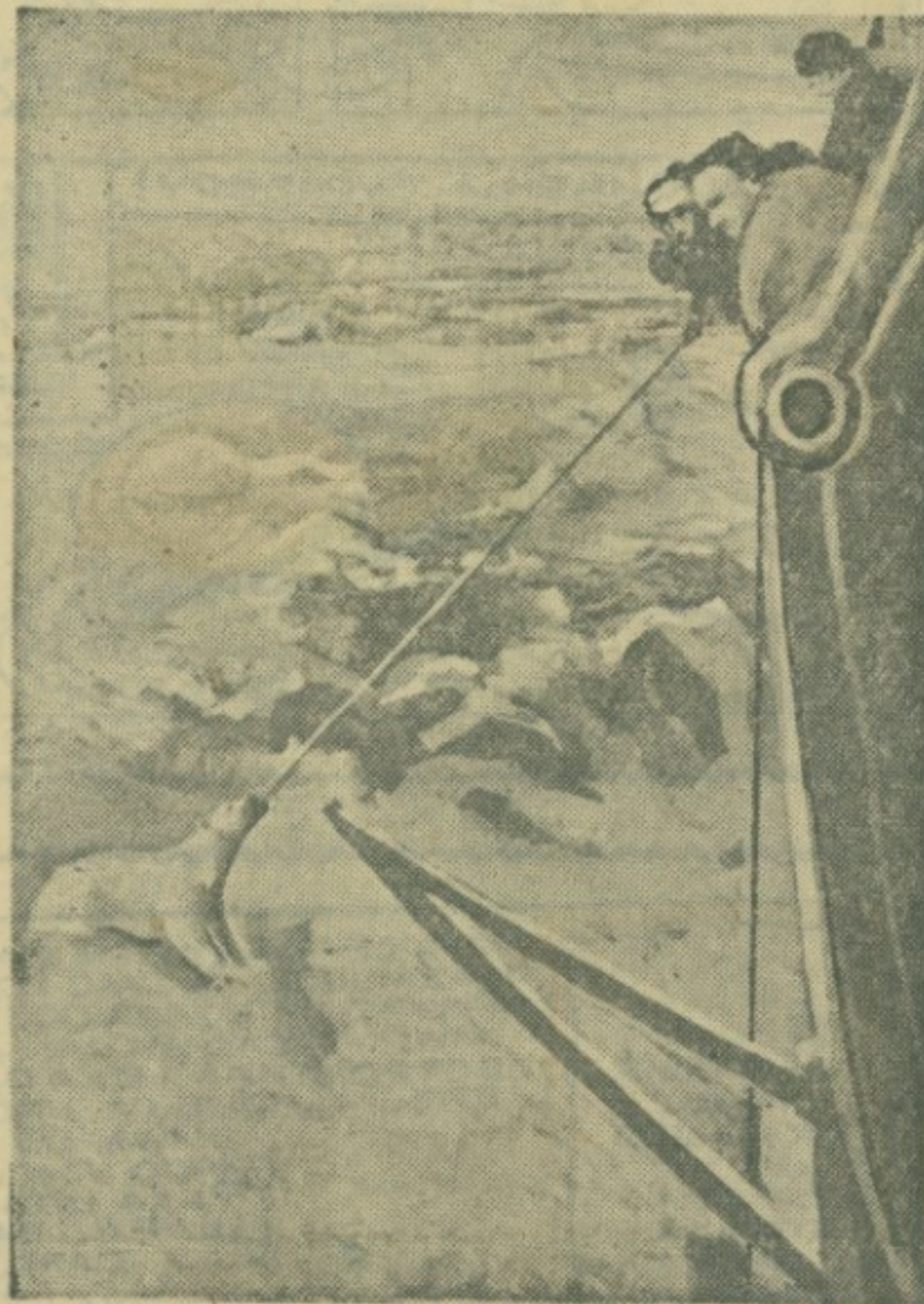
МАШИНА ЗА ИНЈЕКЦИЈЕ

Један војни лекар почео је да врши пробе са специјалном машином за давање инјекција. Ова машина, за неколико се-

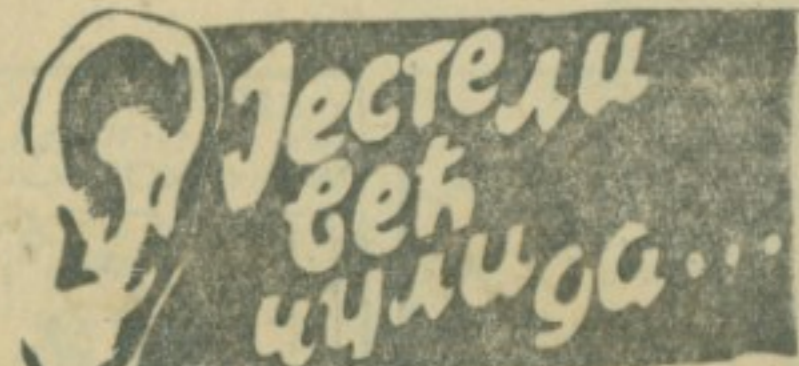

кунди аутоматски стерилише иглу чим изиђе из тела и поново узима течност помоћу аутоматског клипа и забавда се у тело другог пацијента.

ЖИВОТ НА СЕВЕРУ

Пре извесног времена совјетски брод „Станиславски“ кренуо је из луке Архангелск са товаром хране за „жигеле“ крајњег севера. Прешавши Нову Земљу он је наишао на ледене санте међу које се укљештио. Брод је тада посетио мали бели медвед који се брзо спријатељио са морнарима: они су му бацали хлеб и храну из конзерве која му је, изгледа, веома пријала. Кад су му спустили у кофе воду он је и њу у сласт попио. После тога се задовољан испружио по леду да одахне. Али, лед је попустио, брод је кренуо и морао да остави малог белог пријатеља.

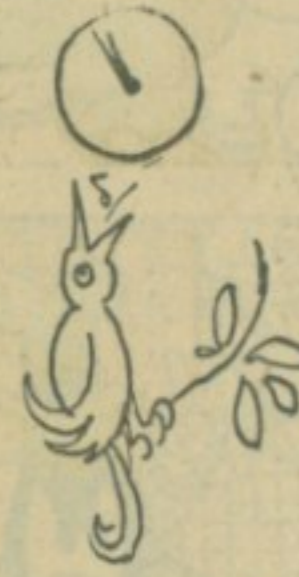

... стари грчки филозоф Демокрит из Тракије сматрао је да су људи многе ствари научили од животиња. Тако су од паука научили ткачки и кројачки занат, од ласте вештину грађење станова, а од птица како треба певати.

... на филипинском острву Минданао живи једна велика птица из фамилије орлова — домороци је зову „кељу“ — која у четири часа ујутру пу-

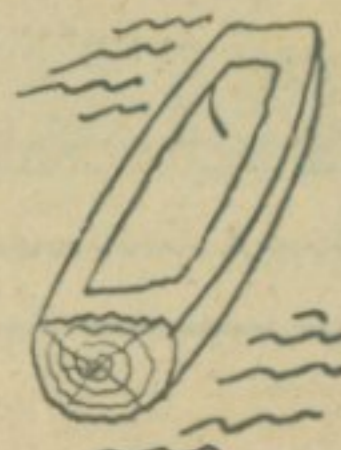
опште се не секу и то се сматра за нарочиту отменост. Једини изузетак је нокаат на кажипрсту. Наравно да овај обичај одржавају само великаши и мандарини, тј. они који не морају ништа да раде.

... први медицински часопис изашао је 1679 године у Паризу.

... чамца издубљен у деблу дрвета зове се моноксила. Име је начињено од грчких

шта четири отсечна крика који се могу чути на даљини од три километра. У полне птица пушта само један дугачак крик.

... амерички пацифички телеграфски кабл источно од острва Лиу-Киу лежи на дубини од 7.400 метара.

... човек који је доживео 73 године, преспавао је од тога речи „монос“ — сам, 23, говорио је 13, а 6 година је јео.

једини, и „ксилон“ — дрво.

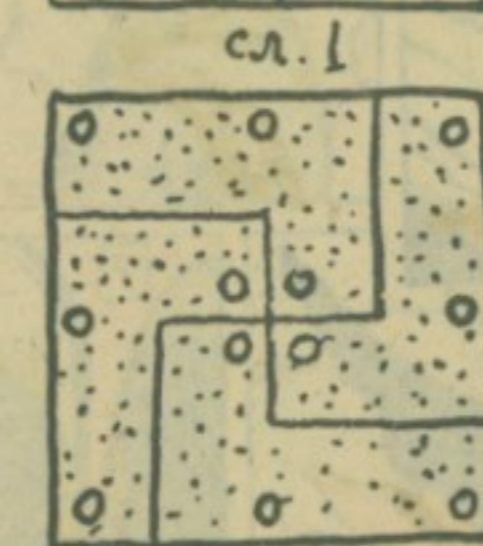
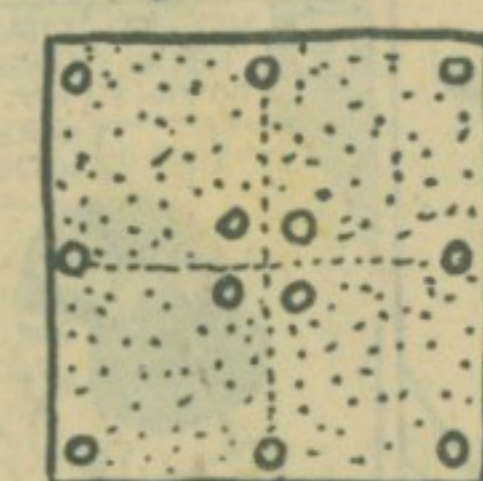

Водоравно: 1) узвик; 2) немачки композитор („Орфеј“); 3) роман Вранка Ђокића; 4) туга; 5) личност из једне Шекспирове драме; 6) друго; 7) отвор на кожи; 8) утисна заменница; 9) бог љубави код старих Грка; 10) графички радник; 11) град у Румунији; 12) река у Јужној Америци; 13) нејак; 14) река у Сибиру; 15) женско име; 16) тропиферен брод; 17) службени спис; 18) наша река; 19) марка шиваће машине; 20) град у Француској; 21) хемиски знак за рутенијум.

Усправно: 1) телефонски позив; 2) један месец; 3) део врата; 4) река у Северној Америци; 5) гордост; 6) наша планина; 7) домаћа животиња; 8) стара ерпска престоница; 9) митолошки крилати коњ; 10) француски песник (19 в.); 11) врата двоколица; 12) страно мушко име; 13) бележник; 14) целокутна; 15) врата варијета; 16) физкултурна приредба; 17) јужно воће; 18) врата антилопе.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Ни је тешко

На овом колачу има дванаест трешњава (сл. 1). Поделите колач на четири дела тако да у сваком буде по три трешње, а да су сви делови једнаки. Покушајте, нисте тешко, ако нисте у стању да то учините, наћи ћете објашњење на слици 2.

свим могућно, а ако не верујете или не можете сами да сложите речи погледајте решење: **Стевица, стари сладокусац, стојећи сам сред сладолечнице, следи слатки сладолед. Сладолечење Ставра ставио олави сладолед саопштавајући свом свету све сладости свога светски славног сладолета.**

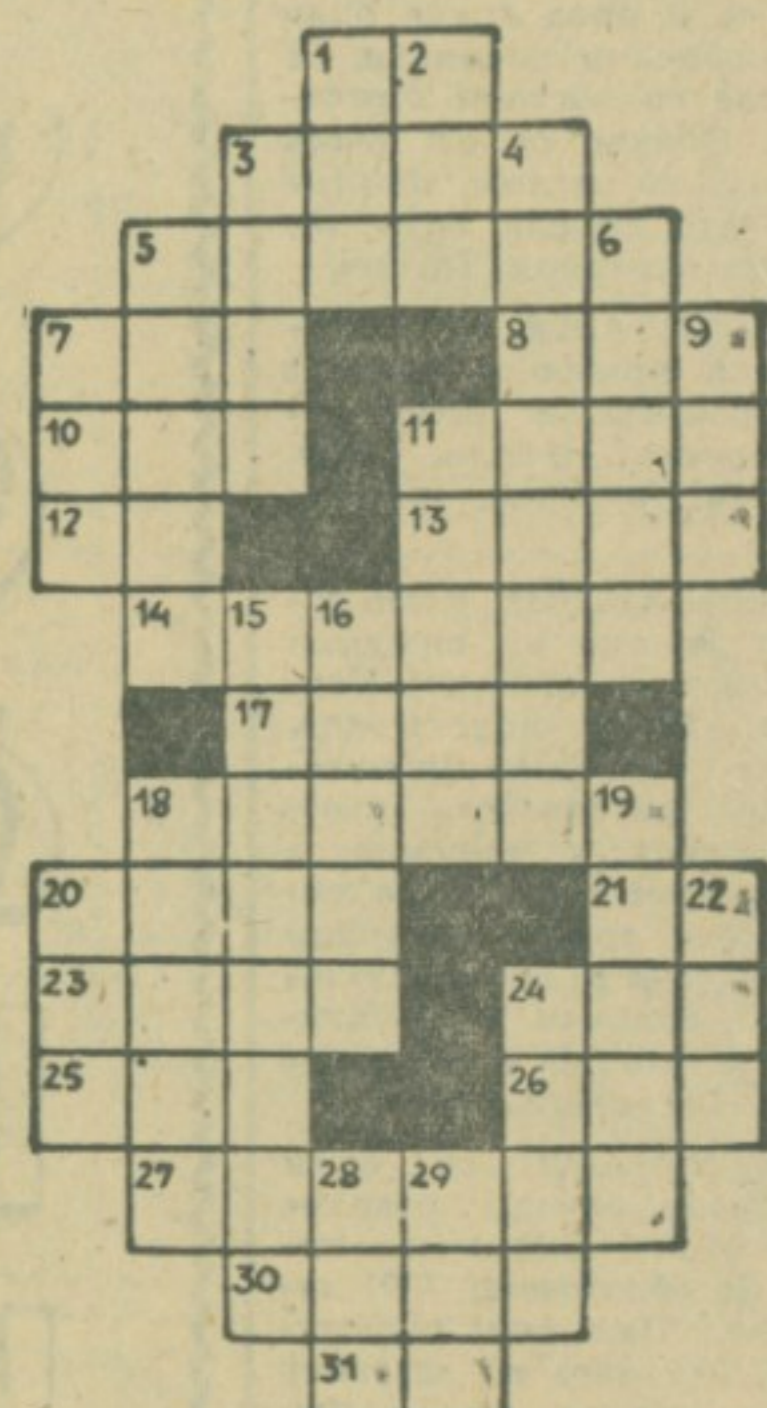
ОН МИСЛИ...

Мали Павле мисли да само он ужива у извркују птицима. Не зна да га окружује велико и различито друштво. Пронађите га!

СЛАДОЛЕЦИЈА СТАВРА

Отпишите нам шта се догађа на овој слици, али тако да цео списак буде изнет у 24 речи, од којих свака почиње нотим сугласником! То је св.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) млин; 2) слатко; 3) стар; 4) сат; 5) Ковин; 6) та; 7) Асен; 8) ој; 9) Арника; 10) Вар; 11) Атис; 12) Лондон; 13) утва; 14) Нил; 15) Каиро; 16) но; 17) Њаса; 18) ам; 19) восак; 20) сок; 21) губа; 22) Лахора; 23) Нева.

Усправно: 1) Млава; 2) Лариса; 3) ил; 4) нос; 5) сто; 6) мат; 7) скроб; 8) талас; 9) керат; 10) Нитон; 11) Јалта; 12) кизин; 13) Ромњ; 14) Рав; 15) украс; 16) Лорка; 17) Осогов; 18) асура; 19) мол; 20) аба; 21) Кан; 22) ха.

ХОРАЦИЈУ СЕ НЕ ЧИНИ
— Замисли, Хорације!
Мало пре сам срео Пају
и он ми је рекао да му
се чини да сам глуп. Чи-
ни ли се то и теби?
— Не, Шиљо, не чини
ми се!
— Баш ми је мило што
се теби то не чини.
— Шта има да ми се
чини! Ја то већ знам.

ДОБРО МЕСТО

На вратима стана Ми-
ки закуцала једна де-
војка.
— Послали су ме из би-
роа за послуку. Рекоше
ми да тражите девојку.
— Како то? Пегрешли
сте, ја све сама радим,
— зачуђено одгово-
ри Мики.
— О, па то је место он-
да као створено за мене,
— обрадова се девојка.

ИЗВОЛИТЕ НА РУЧАК

У један посреднички
биро за послуку улази
Паја Патак. Види се по
њему да је страшно љут
и само што не експло-
дира.
— Јесте ли ми ви пре-
поручили нову куварницу?
— запитало је строгим гла-
сом службеника.
— Јесам!
— Е, онда, изволите на
ручак код мене!

**ПИТАЊА
ОДГОВОРИ**

Ко су били суругије?
Шта је такелаж?
Какав је то тракенски
коњ?
Ко су били Фенијани?

ОДГОВОР:

СУРУГИЈЕ (турска
реч) су били весници-ко-
њаници који су за вла-
де Турака у Србији и у
почетку српске незави-
сности вршили улогу по-
штоноша. Сваки суруги-
ја имао је да пређе свој
део пута мезуланским
(поштанске станице) ко-
њем и преда званична
писма другом суругији,
који би их на исти начин
преносио даље. Суруги-
је су у прво време били
службеници закупца, а
после су постали држав-
ни. Обично су их звали
гатарима изгледа због то-
га што су они најчешће
били пореклом Татари.

ТАКЕЛАЖА је цело-
купан прибор и направи
за покретање брода је-
дренака: јарболи, једра,
ужета, катарке, крстови
ишд.

ТРАКЕНСКИ КОЊ до-
био је име по општини
Тракену и источној Пру-
ској. То је пруски коњ
који је добијен укрита-
њем литванског, ара-
бљанског и турског
енглеског коња. Има ра-
звијене груди, правилан
став, јаке и масивне зло-
бове, одличан је за јаха-
ње и за вучу а висок око
150—160 сантиметара.

ФЕНИЈАНИ су били
чланови ирског револу-
ционарног удружења ко-
је је образовано 1861 го-
дине. Циљ овог удруже-
ња, названог по легендар-
ном ирском краљу Фе-
никсу, био је да ослободи
Ирску енглеске власти.
Када је удружење 1876
године откривено, вођи
су похватани и погуб-
љени.

**БАШ
ЧЕДНИК**

